

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

SKRIVELSE
2026-02-26

Ärendenummer:
NV-26-004181

Budgetunderlag 2027-2029

Sammanfattning

Naturvårdsverket har ett brett uppdrag och förväntningarna på myndigheten är fortsatt stora. Satsningar på natur-, miljö- och klimatfrågor är i grunden investeringar för att skapa livskraftiga, attraktiva och robusta samhällen. 2026 har förstärkningar gjorts inom flera av myndighetens anslag, vilket skapar förutsättningar för att vi ska kunna utföra de viktiga uppdrag regeringen gett oss. Med de medel Naturvårdsverket nu har kan vi göra skillnad inom många områden. Vi ser dock att behoven är ännu större för att Sverige ska kunna stå starkt och utvecklas med hänsyn till fungerande ekosystem, hållbar naturresursförvaltning och begränsad klimatpåverkan.

Det finns även fortsättningsvis behov av förstärkning av Naturvårdsverkets förvaltningsanslag. Antalet regeringsuppdrag ligger på en fortsatt hög nivå och myndigheten har även nya förvaltningsuppgifter, till exempel inom den utökade utsläppshandeln, naturrestaurering, avloppsdirektivet och avfallsområdet. Många av kraven som ställs på verksamheten är EU-styrda och därför inget som myndigheten kan prioritera bort.

Den gröna omställningen är en motor i Sveriges och EU:s konkurrenskraft, och den behöver ske utan att nya miljöproblem skapas och i dialog och samverkan med näringslivet och andra aktörer. Frågor om säkerhet, civilt försvar och försörjningstrygghet är fortsatt mycket aktuella och flera av Naturvårdsverkets ansvarsområden är viktiga för samhällets fortsatta resiliens.

Effektiva och förutsägbara miljöprovningar är centrala för den gröna omställningen och för att bidra till det behöver tillfälliga satsningar göras permanenta. Likaså krävs permanenta medel till den fortsatta digitaliseringen av tillsynsvägledning för att ge bättre förutsättningar för likriktad kravnivå och regeltillämpning i hela landet. Våra beräkningar visar också att det behövs ytterligare medel för att säkra utvecklingen och förvaltningen av en nationell digital lösning för inlämning av företags miljörapportering.

Myndighetens behov av förstärkning inom området civilt försvar är betydande. En ökad finansiering är helt avgörande både för förmågan inom de viktiga samhällsfunktionerna avlopps- och avfallshantering och för att fortsätta stärka vår grundläggande förmåga som beredskapsmyndighet.

Vårt arbete med gränsöverskridande avfallstransporter är fortfarande underfinansierat samtidigt som antalet ansökningar fortsätter att öka, vilket medför olägenheter för verksamhetsutövarna. Naturvårdsverket ser också behov av att förstärka analyskapaciteten inom klimat- och luftområdet för att ännu bättre kunna möta regeringens förväntningar.

De förstärkningar som föreslås på förvaltningsanslaget är det Naturvårdsverket anser vara högst prioriterat för att kunna upprätthålla en ändamålsenlig verksamhet.

En högre långsiktig grundnivå på anslaget för skötsel av värdefull natur (1:3) är angelägen för att bevara och restaurera Sveriges naturvärden för biologisk

mångfald, och för att tillgängliggöra upplevelsevärden i våra skyddade områden. Utan förstärkningar blir det svårare att nå målen i förordningen om restaurering av natur. Anslagsmedlen bidrar också till viktiga positiva effekter för samhället i form av att ge förutsättningar för bland annat jobb på landsbygden och besöksnäring, jakt, viltförvaltning samt friluftsliv för hälsa och rekreation.

Det behövs ytterligare insatser för skydd av värdefull natur för bevarandet av biologisk mångfald och för att motverka klimatförändringar. De artrika svenska skogarna försvinner i snabb takt och det krävs resurser för skydd inom kort om områdena ska kunna bevaras i enlighet med skogspropositionen och EU:s krav. Det finns ett stort intresse bland markägare för att få ersättning för skydd av sin mark. Naturvårdsverkets äskande är därför betydande för de närmaste åren på anslaget 1:14, Skydd av värdefull natur, men nivån bedöms därefter kunna sänkas igen. Ett alternativ är också att inrätta ytterligare ett paket med ersättningsmarker.

Även för anslaget klimatinvesteringar (1:16) föreslår vi fortsatt förstärkning och en förlängning av anslaget till 2033. Klimatomställningen kräver investeringar och det finns stor potential i ny teknik. Anslaget bör ses i ett större sammanhang, där Klimatklivet bidrar till att öka Sveriges attraktionskraft och konkurrenskraft för nya gröna investeringar. I en orolig omvärld utgör Klimatklivet dessutom en komponent för att öka Sveriges beredskap inför kris och krig då det bidrar till att den inhemska produktionen av bland annat biogas stärks.

Sammanfattningsvis skapar satsningar inom myndighetens ansvarsområde inte bara klimat- och miljönytta utan också synergier med andra viktiga samhällsmål som hälsa, civilt försvar, landsbygdsutveckling, konkurrenskraft och sysselsättning.

Innehåll

SAMMANFATTNING	2
1. FRAMSTÄLLAN	6
2. FINANSIERINGSÖVERSIKT	7
3. FÖRSLAG TILL FINANSIERING	10
3.1 Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur	10
3.1.1 Förvaltningsanslaget	10
3.1.2 Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m.	30
3.1.3 Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur	34
3.1.4 Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	42
3.1.5 Anslaget 1:5 Miljöforskning	46
3.1.6 Anslaget 1:11 Åtgärder för havs och vattenmiljö	46
3.1.7 Anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete	47
3.1.8 Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur	48
3.1.9 Anslaget 1:16 Klimatinvesteringar	51
3.1.10 Anslaget 1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden	53
3.1.11 Anslag för finansiering av räntekostnader med anledning av överklagande	53
3.2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	54
3.2.1 Anslaget 1:1 Bistandsverksamhet	54
3.3 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	55
3.3.1 Anslaget 12:3 Stöd till friluftsförbund	55
3.4 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	56
3.4.1 Anslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m.	56
3.4.2 Förebyggande av rovdjursskador inom rennäringen	59
3.4.3 Anslaget 1:26 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	60
3.5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen	61
3.5.1 Anslaget 1:1 Avgiften till Europeiska unionen	61
4. REDOGÖRELSE FÖR AVGIFTS-BELAGD VERKSAMHET	63
4.1 Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras	63
4.1.1 Kväveoxidavgiften (NOX)	63
4.1.2 EU:s miljölednings- och miljörevisionsordning (EMAS)	64
4.1.3 Kadmiumfonden	64
4.1.4 Nedskräpningsavgifter	64
4.1.5 Årsavgift för producentansvar insamling förpackningar	65
4.1.6 Utvecklingssamarbeten m.m. (tjänsteexport)	66
4.1.7 Jägarregistret	66

4.1.8	Avgifter för tillsyns- och marknadskontroll kopplat till retursystemet för plastflaskor och metallburkar	66
4.2	Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras	67
4.2.1	Övrig offentligrättslig verksamhet	67
4.2.2	Ansökningsavgifter	67
4.2.3	Avgifter för tillsyn enligt miljöbalken	68
5.	ÖVRIGA VILLKOR	69
5.1	Låneram och investeringar	69
5.2	Räntekontokredit	71
5.3	Undantag från ekonomiadministrativa regelverk	71
6.	BEMYNDIGANDETABELLER	73

1. Framställan

Naturvårdsverket framställer att regeringen beslutar att

- föreslå riksdagen att för budgetåren 2027–2029 tilldela myndigheten anslag i enlighet med tabellen i kapitel 2
- fastställa de finansiella villkor som framgår av våra förslag till anslagsfinansiering i kapitel 3
- år 2027 tilldela en låneram på 190 mnkr
- fastställa en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret på 18 mnkr.

Beslut om budgetunderlag har fattats av generaldirektören Johan Kuylenstierna efter föredragning av stabschef Maria Ohlman. Vid den slutliga handläggningen har även avdelningscheferna Karin Dunér, Fredrik Hannerz, Ingela Hiltula, Stefan Nyström, Håkan Svaleryd, Berit Oscarsson, Marie Uhrwing samt handläggare Pernilla Molin deltagit.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Johan Kuylenstierna

Maria Ohlman

2. Finansieringsöversikt

Naturvårdsverket föreslår följande finansiering för åren 2027–2029 i 2026 års prisnivå. I efterföljande kapitel beskriver vi våra förslag till anslagsfinansiering, redogör för den avgiftsbelagda verksamheten samt belyser övriga villkor.

Utgiftsområde, anslag, anslagspost, tkr			Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
7, 1:1, X	Ny anslagspost Utvecklingsinsatser i Ukraina inom klimat och miljö	Beräknat belopp	0	0	0	0	0
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			20 000	20 000	20 000
		Summa anslagsposten	0	0	20 000	20 000	20 000
17, 13:3, 2	Friluftsliv i områden där utanförskapet är stort	Beräknat belopp		5 000	5 000	5 000	0
17, 13:3,3	Friluftsliv för äldre	Beräknat belopp	7 000	7 000	7 000	0	0
17, 13:3,10	Stöd till friluftsförbund	Beräknat belopp	97 785	97 785	97 785	97 785	97 785
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			102 215	102 215	102 215
		Summa anslagsposten	97 785	97 785	200 000	200 000	200 000
20, 1:1, 1	Naturvårdsverket	Beräknat belopp	655 930	807 283	916 577	1 020 848	1 059 362
		Varav medel reserverade för ny miljöprövningsmyndighet*			-125 000	-235 000	-275 000
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			140 500	163 500	169 500
		Summa anslagsposten	655 930	807 283	932 077	949 348	953 862
20, 1:2, 1	Miljöövervakning m.m.	Beräknat belopp	222 320	235 200	245 514	239 514	239 514
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			41 000	41 000	41 000
		Summa anslagsposten	222 320	235 200	286 514	280 514	280 514
20, 1:2, 4	Klimatpolitiska handlingsplanen	Beräknat belopp	14 759				0
20, 1:2, 6	Bidrag till ideella miljöorganisationer	Beräknat belopp	9 000	10 000	10 000	10 000	10 000
20, 1:2, 9	Delegation cirkulär ekonomi	Beräknat belopp	4 658	5 000	5 000	5 000	5 000
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			5 000	5 000	5 000
		Summa anslagsposten	4 658	5 000	10 000	10 000	10 000
20, 1:3, 2	Kostnader för skötsel av skyddade områden m.m.	Beräknat belopp	1 263 927	1 650 335	1 796 935	1 574 135	1 444 135
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			896 000	1 198 000	1 706 000
		Summa anslagsposten	1 263 927	1 650 335	2 692 935	2 772 135	3 150 135
20, 1:3, 3	Återvätning av nedlagd jordbruksmark	Beräknat belopp		50 000	100 000	150 000	150 000
20, 1:4, 1	Sanering och efterbehandling	Beräknat belopp	631 692	568 818	540 818	565 818	510 818
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			190 000	290 000	290 000
		Summa anslagsposten	631 692	568 818	730 818	855 818	800 818
20, 1:4, 5	Hantering av visst farligt avfall	Beräknat belopp	48 352	50 000	50 000	50 000	50 000

Utgiftsområde, anslag, anslagspost, tkr			Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
20, 1:5, 1	Miljöforskning	Beräknat belopp	93 499	93 825	93 825	93 825	93 825
20, 1:11, 1	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	Beräknat belopp	29 379	16 000	20 000	20 000	0
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet					20 000
		Summa anslagsposten		16 000	20 000	20 000	20 000
20, 1:13, 1	Internationellt miljösamarbete	Beräknat belopp	29 108	29 400	29 400	29 400	29 400
20, 1:13, 2	Utveckling av den internationella klimatpolitiken	Beräknat belopp	11 000	15 000	15 000	0	0
20, 1:14, 1	Skydd av värdefull natur	Beräknat belopp	1 156 451	1 165 500	785 500	785 500	785 500
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			2 049 500	2 794 500	3 539 500
		Summa anslagsposten	1 156 451	1 165 500	2 835 000	3 580 000	4 325 000
20, 1:16, 1	Stöd till klimatinvesteringar	Beräknat belopp	1 483 894	4 290 000	3 375 000	2 375 000	1 375 000
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			625 000	1 625 000	2 625 000
		Summa anslagsposten	1 483 894	4 290 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000
20, 1:16, 6	Administration, del till NV	Beräknat belopp	74 507	125 000	125 000	125 000	125 000
20, 1:21	Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden	Beräknat belopp	8 854	400 000	900 000	1 400 000	1 400 000
20, x	Anslag för finansiering av räntekostnader med anledning av överklagande	Beräknat belopp			0	0	0
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			19 500	0	0
		Summa anslagsposten	0	0	19 500	0	0
23, 1:7, 1	Bidrag förebygga skador på annat än renar och...	Beräknat belopp	47 778	37 778	24 778	9 778	9 778
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			30 222	45 222	45 222
		Summa anslagsposten	47 778	37 778	55 000	55 000	55 000
23, 1:26, ap 5	Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet, ap 5 Civilt försvar - del till Naturvårdsverket	Beräknat belopp		50 000	80 000	130 000	140 000
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet			120 000	220 000	260 000
		Summa			200 000	350 000	400 000
27,1:1, 2	Avgiften till EU	Beräknat belopp	2 149 373	2 135 433	2 088 417	2 065 759	2 048 927
		Förslag till förstärkning av det beräknade beloppet					
		Summa anslagsposten	2 149 373	2 135 433	2 088 417	2 065 759	2 048 927
Summa anslag			8 039 266	11 794 357	15 425 486	17 021 799	18 102 481
Avgiftsintäkter som disponeras	Kväveoxidavgiften (NOx)		11 241	12 547	12 260	12 670	12 560
	Kadmiumfonden		735	0	0	0	0
	Jägarregister: jaktkort		6 030	6 425	6 500	6 500	6500
	Jägarregister: jägarexamen		8 518	8 400	8 400	8 400	8 400
	Tillsynsavgifter, retursystem		4 521	5 023	5 273	5 537	5 814
	Årsavgifter, Nedskräpningsavgifter		1 353	1 750	1 750	1 750	1 750
	Årsavgifter, insamling förpackningar		2 500	2 500	2 500	2 500	2 500

Utgiftsområde, anslag, anslagspost, tkr	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Utvecklingssamarbeten m.m.	102	0	0	0	0
EU:s miljölednings-och miljörevisionsordning (EMAS)	45	45	45	45	45
Övriga intäkter som disponeras	230 670	110 000	110 000	110 000	110 000
Summa avgiftsintäkter och övriga intäkter som disponeras	265 715	146 690	146 728	147 402	147 569
Summa anslag och intäkter som disponeras	8 304 981	11 941 047	15 572 214	17 169 201	18 250 050
Avgiftsintäkter som redovisas mot inkomsttitel	30 663	34 880	36 585	37 955	39 370

3. Förslag till finansiering

I detta kapitel beskriver vi Naturvårdsverkets förslag till finansiering med anslag. Beräkningarna utgår från de anslag och anslagsposter som myndigheten disponerar enligt uppgifterna i Hermes.

Naturvårdsverket har många viktiga uppdrag inom ett brett spann och resursbehoven är följaktligen stora. Uppdragen påverkar många områden i samhället och flera av våra anslag bidrar till konkurrenskraft och sysselsättning i hela Sverige. Syftet med detta kapitel är att fästa regeringens uppmärksamhet på områden där myndigheten ser ytterligare behov av långsiktig finansiering.

3.1 Utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur

3.1.1 Förvaltningsanslaget

BEHOV AV FÖRSTÄRKNING AV FÖRVALTNINGSANSLAGET

Naturvårdsverket föreslår att myndighetens förvaltningsanslag tilldelas 932 mnkr 2027, 949 mnkr 2028 samt 954 mnkr 2029. Vi utgår ifrån de inrapporterade beloppen i Hermes. Eventuellt anslagssparande eller utnyttjande av anslagskredit har inte beaktats.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 1 Naturvårdsverket	787 432	916 577	1 020 848	1 059 362
Varav medel reserverade för ny miljöprövningsmyndighet*		-125 000	-235 000	-275 000
<i>Förslag till förstärkning</i>		<i>140 500</i>	<i>163 500</i>	<i>169 500</i>
Summa		932 077	949 348	953 862

* Från budgetpropositionen 2026: På anslaget beräknas även reserverade medel fr.o.m. 2027 för kostnader avseende en ny myndighet för miljöprövning.

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

För 2027–2029 behövs en förstärkning av myndighetens finansiering jämfört med nivåerna i Hermes. Under 2024 genomförde Statskontoret på uppdrag av Klimat- och näringslivsdepartementet en analys av Naturvårdsverket. I analysen konstaterades att många olika satsningar ska rymmas på myndighetens förvaltningsanslag och att regeringen behövde öka förutsägbarheten och långsiktigheten i Naturvårdsverkets finansiering. Naturvårdsverket välkomnar därför de permanenta satsningar som budgeten för 2026 inneburit.

Vi välkomnar också att den tillfälliga satsningen på **effektiv prövning och tillsynsvägledning** förstärks. Vi kan dock konstatera att behoven av en permanent

förstärkning kvarstår och samlat är dubbelt så stor än den nu anslagna permanenta nivån.

Vi noterar också förstärkningen för arbetet med **civilt försvar** men bedömer att det kommer att krävas ytterligare medel för att möta regeringens förväntningar.

Vi välkomnar förstärkningen av finansiering för de kostnader som avser den **tillsyn som finansieras av verksamhetsutövare**. Vi har också ett stort finansieringsbehov av ökande **förvaltningsuppgifter** kopplat till **avfallstransporter**.

Förväntningarna på myndigheten ökar också för varje år när det gäller det svenska genomförandet av många olika **EU-rättsakter**. Inom **cirkulär ekonomi** kommer det att innebära mycket arbete de kommande åren vilket vi fått ökad finansiering för. Vi ser dock ett fortsatt stort inflöde av ny lagstiftning som vi bedömer inte rymms inom regeringens satsningar. Även genomförandet av **naturrestaureringsföreskriften** och **avloppsdirektivet** blir resurskrävande för myndigheten.

Våra förslag till förstärkning fördelar sig enligt tabellen:

Förslag till förstärkning (tkr)	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Effektiva verktyg för grön omställning och stärkt konkurrenskraft	8 000	24 000	53 000
Ökad beredskapsförmåga och stärkt motståndskraft	42 000	50 000	55 000
Stärka Naturvårdsverkets tillsyn och snabbare tillståndsprövning	30 000	28 000	28 000
Stärkta analyser inom klimat och luft	5 000	5 000	5 000
Genomförande av ny lagstiftning	48 000	49 000	49 000
En utvecklad viltförvaltning	7 500	7 500	7 500
Summa behov av förstärkning	140 500	163 500	169 500

Skälen för våra förslag till respektive tabellrubrik utvecklas i avsnitten nedan.

EFFEKTIVA VERKTYG FÖR GRÖN OMSTÄLLNING OCH STÄRKT KONKURRENSKRAFT

Förslag till förstärkning (tkr)	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Miljöprövning och tillsynsvägledning			10 000
Digitalisering av tillsynsvägledning			20 000
Förenkla företagens miljörapportering		16 000	15 000
Förenkla företagens anmälan av miljöfarlig verksamhet	3 000	3 000	3 000
Samordning av näringslivets arbete med biologisk mångfald	5 000	5 000	5 000
Summa behov av förstärkning	8 000	24 000	53 000

Miljöprovning och tillsynsvägledning

Naturvårdsverket behöver en varaktig förstärkning av anslaget för miljöprovning och tillsynsvägledning. För att kunna bidra till **snabbare och mer effektiva tillståndprocesser** – vilket är avgörande för den gröna omställningen, särskilt i norra Sverige – bedömer vi att finansieringen från 2028 och framåt behöver ligga på 20 mnkr per år. Utan denna förstärkning riskerar myndigheten att sakna den specialistkompetens som krävs för att rekrytera, behålla och utveckla personal med rätt expertis.

Regeringen går vidare med flera förslag i SOU 2024:9 och avsätter medel för att starta en ny miljöprovningsmyndighet 2026. Samtidigt har vi förstått att betydande nya uppdrag kommer till Naturvårdsverket, bland annat att ta fram gränsvärden för indelning av verksamheter, analysera tillsynsansvar och utforma avgifter. Sedan tidigare har vi uppgiften att **sammanställa nationell statistik** över miljöprovning. Dessutom innebär **nya EU-rättsakter** – såsom kritiska råmaterialakten, nettonollförordningen och förnybartdirektivet – att handläggningstider ska kortas och att fler komplexa provningar behöver hanteras.

Omställningen i samhället leder också till att fler verksamheter söker nya eller ändrade tillstånd. Naturvårdsverket behöver därför ha kapacitet att **delta i provningar, ge kvalificerad vägledning** om miljöbedömningar, hänsynsregler och EU-krav, samt **hantera ett ökande antal ärenden med gränsöverskridande miljöpåverkan**. Vi bidrar till utvecklingen av systemet genom att delta som **experter** i utredningar, med **stöd** till andra myndigheter och till regeringen både nationellt och inom EU. För detta krävs resurser men även för att bygga kompetens inom nya tekniker och deras miljöeffekter samt för att ge stöd till den nya provningsmyndigheten.

Som central tillsynsvägledande myndighet behöver vi också säkerställa att **tillsynen fungerar likvärdigt** i hela landet. När fler frågor flyttas från provning till tillsyn – genom nya regeländringar och förskjutningar i tillståndsärenden – ökar kraven på både tillsynsmyndigheterna och vår vägledning. En stabil och långsiktig finansiering är därför nödvändig för att bibehålla en effektiv, rättssäker och konkurrensneutral tillsyn.

Digitalisering av tillsynsvägledning

Vi välkomnar den förstärkning som aviseras i BP26 för att utveckla ett digitalt system för tillsynsvägledning men de **myndighetshetsgemensamma digitala lösningar** som föreslås kräver permanenta resurser. Vi föreslår därför en förstärkning för myndigheternas gemensamma kostnader från och med 2029 på 20 mnkr per år. Detta omfattar avskrivningar samt personella resurser för it-drift, analys, innehållsförvaltning och modellförvaltning.

Förväntningar finns från både tillsynsmyndigheter och företag på en utveckling inom området. Det är avgörande att de nödvändiga förutsättningarna finns för att fortsätta arbetet utan avbrott, så att vi kan säkerställa kontinuitet och framdrift. En mer detaljerad redogörelse av behov, nyttor och konsekvenser finns i

slutredovisningen av regeringsuppdraget om att lämna förslag på digitala lösningar för tillsynsvägledning (KN2023/00988 och KN2024/02498) från juni 2025.

Förenkla företagens miljörapportering

Naturvårdsverket har helhetsansvaret för att utveckla och förvalta hela den digitala lösningen för **förenklad miljörapportering** och har i det kompletterade regeringsuppdraget "Nytt system för företagens miljörapportering" (KN2025/00365 och KN2025/00598) redogjort för utvecklings- och förvaltningskostnaderna för systemet. Vi välkomnar de medel som aviseras i BP26 men vi föreslår en förstärkning i enlighet med redovisningen av det kompletterade regeringsuppdraget för att möjliggöra utveckling och drift av det digitala rapporteringssystemet. Förstärkningen uppgår till 16 mnkr 2028 och 15 mnkr 2029.

Förenkla företagens anmälan av miljöfarlig verksamhet

Inom regeringsuppdraget (KN2024/02097) som slutrapporteras den 31 december 2026 kommer Naturvårdsverket att ta fram ett **nationellt standardiserat underlag för anmälan av miljöfarlig verksamhet** samt **vägledning till företag och kommunala tillsynsmyndigheter**. Slutrapporteringen ska även innehålla ett förslag om förvaltning av de framtagna underlagen samt en finansiering av denna.

I arbetet med uppdraget har det blivit tydligt att behovet av en långsiktig lösning för förvaltning behöver vara på plats redan 1 januari 2027. Det planerade förvaltningsarbetet innebär att ta hand om de regelförändringar som sker, men också att inhämta återkoppling och omhändertar verksamhetsbehov från såväl anslutna kommuner som företagare, samt att upprätthålla leverantörsdialog för kontinuerlig vidareutveckling.

Det är av stor vikt att det finns en tydlig plan, en förvaltningsorganisation och finansiering för fortsatt förvaltning av underlag för e-tjänst, informationsspecifikationer med mera som utvecklas i detta uppdrag. För att e-tjänsten ska vara relevant över tid behöver viss vidareutveckling ingå för att säkerställa fortsatt förenkling, nytta och relevans för både företagare och kommuner. För detta förvaltningsarbete krävs uppskattningsvis 3 mnkr från och med 2027.

Samordning av näringslivets arbete med biologisk mångfald

Naturvårdsverket ska, enligt regeringsuppdraget *Näringslivets arbete med biologisk mångfald*, skapa samarbeten med myndigheter och aktörer och verka för **samverkan, erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning** om näringslivets beroende av och påverkan på biologisk mångfald, med fokus på effektiva möjligheter för företags värdekedjor som också stärker konkurrenskraft och beredskap. För att bedriva arbetet behövs en resursförstärkning på 5 mnkr från och med 2027 för såväl egna personalkostnader som övriga omkostnader (analyser, underlag, samverkansmöten m.m.) för arbetet.

ÖKAD BEREDSKAPSFÖRMÅGA OCH STÄRKT MOTSTÅNDSKRAFT

Förslag till förstärkning (tkr)	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Civilt försvar	32 000	40 000	45 000
Cybersäkerhet	10 000	10 000	10 000
Summa behov av förstärkning	42 000	50 000	55 000

Civilt försvar

Naturvårdsverket ser behov av förstärkningar inom området civilt försvar för att bidra till **Sveriges samlade motståndskraft** och förmåga att **hantera höjd beredskap**. Syftet är höja förmågan inom bland annat de **viktiga samhällsfunktionerna avlopps- och avfallshantering**, samt att öka vår förmåga som myndighet att kunna verka under höjd beredskap i enlighet med de krav som ställs. I budgetpropositionen för 2025 tillfördes myndigheten 12 mnkr för 2025, 14 mnkr för 2026 och 17 mnkr för 2027 för civilt försvar. Dessa medel kommer att användas av myndigheten för att stärka det fysiska skyddet vid myndigheten och därmed skapa förutsättningar för att uppfylla krav på säkerhetsskydd och signalskydd. Medlen har också använts för att stärka myndigheten avseende samverkan inom beredskapssektorn, uppbyggnad av krigsorganisation, övning och utbildning, privat/offentlig samverkan och förstärkning av myndighetens förmåga inom avlopp och avfall. Därutöver genomförs satsningar på cybersäkerhet och informationssäkerhet.

Att vara beredskapsmyndighet ställer dock ännu högre krav på oss. För att kunna stötta de viktiga samhällsfunktionerna måste vår förmåga som beredskapsmyndighet vara tillräckligt god. De nya föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap som MCF (MSBFS 2025:4) tagit fram innebär tydligare krav på hur beredskapsmyndigheter ska hantera de uppgifter som följer av beredskapsförordningen. Föreskrifterna innebär en ambitionshöjning och Naturvårdsverket har behov av ytterligare finansiering för detta, samt för andra aktiviteter som stärker vår förmåga att verka som beredskapsmyndighet.

Vi ser behov av att fortsätta stärka vår grundläggande förmåga som beredskapsmyndighet, till exempel i syfte att stärka vår **krigsorganisation, lednings- och samverkansförmåga** och **kommunikationsberedskap**. I takt med att Naturvårdsverket arbetar mer med beredskap ökar den säkerhetskänsliga verksamhet som vi måste skydda. Kraven på vårt säkerhetsskydd ökar därtill än mer som en följd av Sveriges anslutning till Nato. Samarbetet med länsstyrelserna kring hur frågor som rör beredskap och miljö kan stärka varandra behöver fortsätta utvecklas. Vi behöver också utveckla vår förmåga att kommunicera och att samla in lägesinformation och ta fram lägesbilder. Avgörande för att vi ska höja vår förmåga såväl internt som i relation till andra aktörer är att vi både deltar vid andras övningar och genomför egna. För dessa områden uppskattar myndigheten

att behoven uppgår till 8,5 mnkr för 2027, 10,5 mnkr för 2028 och 12,5 mnkr för 2029.

Vad avser de viktiga samhällsfunktionerna avlopp och avfall behöver vi fortsatt utveckla vår **samverkan** med aktörerna inom dessa områden för att förstå vilka behov de har, både i form av stöd från oss som myndighet och i form av investeringar. Inom avloppsområdet behöver vi exempelvis utveckla vår **vägledning** till kommuner gällande alternativa avloppslösningar vid höjd beredskap. En prioriterad fråga inom avfallsområdet är att vidta de åtgärder som identifierats som nödvändiga i den risk- och försörjningsanalys som myndigheten har gjort i samverkan med ansvariga aktörer.

Vidare är vårt arbete med **författningsberedskap** viktigt att utveckla i syfte att hantera legala hinder för att bedriva totalförsvarsviktig verksamhet vid höjd beredskap. Utöver detta har myndigheten i sitt arbete med krigsorganisation identifierat ytterligare sakområden, till exempel cirkulär ekonomi och tillsynsvägledning, inom vilka det finns behov av en ökad beredskapsförmåga på myndigheten. Naturvårdsverket behöver därför utöka antalet anställda som arbetar med civilt försvar utifrån olika sakområden och kostnaden för detta uppskattas till 8,5 mnkr för 2027, 11,5 mnkr för 2028 och 13,5 mnkr för 2029.

Vidare behöver myndigheten utveckla **skyddet av våra lokaler** och bevakningen av dessa, stärka **robustheten under störda förhållanden** samt vidta åtgärder för att utveckla såväl ordinarie som alternativ **ledningsplats**. Vi behöver också kunna kommunicera säkert i enlighet med föreskrifterna, i form av SGSI och robusta it-system. En del i detta är att myndigheten behöver göra anpassningar för att kunna få tillgång till **signalskydd**, bygga upp en signalskyddsorganisation samt utveckla rutiner och arbetssätt inom signalskyddet. För detta uppskattar vi att behoven uppgår till 15 mnkr för 2027, 18 mnkr för 2028 och 19 mnkr för 2029.

Sammantaget bedömer vi att det tillkommande finansieringsbehovet för åtgärder i syfte att stärka myndighetens förmåga kopplat till civilt försvar uppgår till 32 mnkr 2027, 40 mnkr 2028 och 45 mnkr 2029.

Cybersäkerhet

Kravet på modernisering av it drivs inte enbart av nya legala krav eller teknikutvecklingen utan också av ökade cybersäkerhetshot. Det som för några år sedan betraktades som säkert är inte längre godtagbart.

Naturvårdsverket har sedan den stora it-incidenten 2022 genomfört omfattande åtgärder för att höja den grundläggande motståndskraften mot cyberhot men bedömningen är att vi behöver ytterligare öka **robustheten** i både drift och förvaltning för att stärka **cybersäkerheten** i hela vår it-miljö.

Vårt mål är att skapa en **framtidssäkrad säkerhetsarkitektur** som skyddar verksamhetens informationstillgångar, stärker användarnas medvetenhet kring säkerhet och underlättar effektiv hantering av identiteter och åtkomst i en alltmer digitaliserad miljö. Arbetet innebär också att kontinuerligt förbättra säkerheten och stabiliteten i fjärråtkomst till myndighetens nätverk, särskilt i en tid av ökande distansarbete och mobilitet samt att minska risken för obehörig åtkomst och

säkerställa att all kommunikation är krypterad och skyddad mot cyberhot. Detta inkluderar utökad teknisk beredskap för att hantera cyberhot genom att säkerställa förmågan att hantera incidenter, minimera avbrott och snabbt återställa verksamhetens förmåga vid kriser samt operativ beredskap genom riskanalyser, kontinuitetsplaner och regelbundna övningar, samt regelbundna utbildningar av personal för att höja medvetenheten och tydliggöra roller och ansvar.

Myndigheten prioriterar även **samverkan** med externa aktörer och behöver utföra ett antal viktiga åtgärder för att **följa regelverk** och stärka **motståndskraften** för att utföra sitt uppdrag och **skydda samhällsviktiga funktioner**. Vi ser det också som viktigt att ta steg mot att ingå i en säker statlig it-drift och undersöka på vilket sätt det kan stärka vår motståndskraft och säkerheten kring myndighetens system.

Naturvårdsverket välkomnar den förstärkning som gjorts i budgeten för 2026 men för att höja it-säkerheten och fortsatt bygga upp förmågan att hantera de ökande cybersäkerhetshoten krävs en permanent förstärkning. Vi föreslår därför att förvaltningsanslaget från och med 2027 utökas med 10 mnkr per år.

STÄRKA NATURVÅRDSVERKETS TILLSYN OCH SNABBARE TILLSTÅNDSPRÖVNING

Förslag till förstärkning (tkr)	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Tillsyn och tillståndsprövning av gränsöverskridande avfallstransporter som finansieras genom avgifter	20 000	18 000	18 000
CBAM och EU:s utsläppshandelssystem	10 000	10 000	10 000
Summa behov av förstärkning	30 000	28 000	28 000

Tillsyn och tillståndsprövning av gränsöverskridande avfallstransporter som finansieras genom avgifter

Naturvårdsverkets handläggning av tillstånd för **gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT)** ska vara kostnadsneutral och finansieras av ansökningsavgifter. Eftersom avgifterna inte disponeras av myndigheten måste kostnaderna täckas av förvaltningsanslaget.

Antalet ansökningar har ökat med nästan 40% sedan 2022, och vid årsskiftet 2025–2026 fanns en ärendekö på omkring 120 ärenden. Sedan 2024 har verksamheten löpande haft en större ärendehanteringskö på grund av att tillgängliga resurser inte räcker för det ökade inflödet. Det har i sin tur lett till försenade transporttider för de sökande aktörerna.

Under kommande år kommer införandet av den reviderade avfallstransportförordningen kräva ytterligare resurser för att reglerna ska kunna implementeras. Utöver implementering av nya regler kräver den reviderade förordningen också att Sverige **ansluter till ett EU-gemensamt it-system (DIWASS)** för hantering av tillståndsansökningar. Under 2026 utvecklar Naturvårdsverket ett system för tillståndsansökningar som består av en e-tjänst för att lämna in tillståndsansökningar, ett handläggningssystem för att handlägga och

besluta samt den koppling som behövs för att ladda upp och ner data från EU-systemet DIWASS.

Det innebär att ökade kostnader under kommande år om totalt 20 mnkr 2027 och 18 mnkr 2028 och 2029.

Beräkning av kostnader förstärkning gränsöverskridande avfallstransporter

	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Avskrivning	5 000	5 000	5 000
Drift och förvaltning	12 000	12 000	12 000
Personal (förvaltningsledare och registratur)	1 000	1 000	1 000
Handläggare (förstärkning)	2 000		
Summa behov av förstärkning	20 000	18 000	18 000

I regeringsuppdraget *Uppdrag att se över systemet för avgifter för sådan prövning och tillsyn som sker enligt miljöbalken* från 2022 lade Naturvårdsverket fram förslag på nya och ändrade avgifter för handläggning av ärenden gällande gränsöverskridande transport av avfall för att säkerställa kostnadstäckning samt för att ligga i paritet med våra grannländer och andra EU-medlemsländer. Detta är fortfarande aktuellt för att möjliggöra tillräcklig finansiering av verksamheten.

CBAM och EU:s utsläppshandelssystem

Implementeringen av ETS 2 innebär att omkring 90 procent av EU:s utsläpp omfattas av utsläppshandel, och tillsammans med CBAM ökar kraven på Naturvårdsverket att säkerställa hög lagefterlevnad och stärkt tillsyn. Den pågående översynen av EU:s klimatramverk inför 2040 väntas leda till omfattande förändringar i utsläppshandeln, vilket kräver betydande **analys- och genomförandearbete** från myndigheten.

CBAM:s definitiva fas från 2026 innebär dessutom **nya förvaltningsuppgifter** och högre krav på **snabb handläggning**, då företagsimport kan påverkas direkt. En föreslagen utvidgning av CBAM samt EU-kommissionens förslag om en temporär fond för utfasning av fossila bränslen innebär ytterligare uppgifter för Naturvårdsverket.

Därför föreslås ett permanent tillskott på 10 mnkr årligen för att hantera nya och kommande uppdrag samt stärka tillsynsarbetet inom ETS och CBAM.

STÄRKTA ANALYSER INOM KLIMAT OCH LUFT

Förslag till förstärkning (tkr)	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Utveckla arbetet med scenarier och underlaget till klimatredovisningen, analys av EU:s klimatpolitik samt förstärkt analyskapacitet inom luftområdet	5 000	5 000	5 000
Summa behov av förstärkning	5 000	5 000	5 000

Utveckla arbetet med scenarier och underlaget till klimatredovisningen

Utsläppsscenarierna i de årliga klimatredovisningarna är centrala för att bedöma gapet till klimatmålen och effekterna av befintliga och nya styrmedel.

Naturvårdsverket behöver stärka transparensen och förbättra beskrivningen av antaganden och osäkerheter, i linje med Riksrevisionens granskning 2025 och i samverkan med andra myndigheter. För detta krävs tillräcklig **analyskapacitet** och **utvecklingsresurser**. Regeringen har efterfrågat förbättrade underlag, särskilt kopplat till uppföljningen mot 2030-målen på både EU- och nationell nivå.

Analys av EU:s klimatpolitik ur ett svenskt perspektiv

EU spelar en central roll i klimatarbetet, och under 2025 sattes ett nytt mål för 2040. Kommissionen förbereder nu lagstiftningspaket för perioden 2031–2040, vilket innebär revideringar av centrala regelverk som LULUCF, ESR, ETS1, ETS2, CBAM samt regler för permanenta upptag och framtida flexibiliteter. Sverige behöver analysera och påverka utformningen av dessa regelverk för att kombinera klimatmål med stärkt konkurrenskraft. För att bistå regeringen i detta krävs att Naturvårdsverket stärker sin **analyskapacitet** och kan **leverera underlag** i takt med EU-processerna.

Underlag som Naturvårdsverket hittills har tagit fram för att stötta regeringen under den senaste tvåårsperioden finns samlade på myndighetens websida: [Analys av förslag till klimatåtgärder på EU-nivå](#)

Förstärkt analyskapacitet inom luftområdet

Analyskapaciteten inom luftområdet behöver stärkas för att Sverige ska kunna genomföra EU:s luftvårdspolitik och **påverka de pågående förhandlingarna** inom FN:s luftvårdskonvention, vars nya utsläppsåtaganden väntas införas i EU:s takdirektiv. En förstärkning behövs också för att **ta fram underlag** till de åtgärder som krävs för att uppfylla nuvarande och kommande åtaganden. Det nya luftkvalitetsdirektivet innebär fler tekniska krav, fem nya genomförandeakter och en kraftig ökning av antalet åtgärdsprogram – cirka 50 under 2027–2028. För att kunna vara proaktiv i EU-processerna och ge kommunerna det stöd som behövs måste myndigheten höja sin kapacitet.

För att möta de förväntningar som finns inom klimat- och luftanalys bedömer vi att finansieringsbehovet uppgår till en permanent ökning om 5 mnkr för att anställa fler analytiker.

GENOMFÖRANDE AV NY LAGSTIFTNING

Förslag till förstärkning (tkr)	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Nationell implementering av naturrestaureringsförordningen	5 000	5 000	5 000
Genomförande av det nya avloppsdirektivet	11 000	20 000	20 000
Genomförande av nytt producentansvar för textil och skodon inom avfallsdirektivet	5 000	5 000	5 000
Stärkt markskydd genom markdirektivet	12 000	12 000	12 000

Förslag till förstärkning (tkr)	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Nya bestämmelser kring artskydd, fridlysning och IAS	7 000	7 000	7 000
Förordningen om förpackningar och förpackningsavfall, PPWR	8 000		
Summa behov av förstärkning	48 000	49 000	49 000

Nationell implementering av naturrestaureringsförordningen

Naturvårdsverket välkomnar förstärkningen på 3 mnkr 2026 för arbete med EU:s naturrestaureringsförordning. Vår bedömning är dock att ytterligare medel för arbetet behövs.

Under 2026 färdigställs det pågående regeringsuppdraget om förslag på nationell restaureringsplan¹. Planen innebär krav på en rad nya aktiviteter såsom utökade kunskapsunderlag gällande förekomst och status för utpekade arter och livsmiljöer samt utvidgade åtgärder för skydd, restaurering och skötsel av ekosystem. Dessa aktiviteter kräver finansiering från sakanslagen 1:2 (se sid 30), 1:3 (se sid 34) och 1:14 (se sid 48).

Vid sidan om detta ställer de nya och utvidgade aktiviteterna enligt förordningen också högre krav på Naturvårdsverket i arbetet med **nationell koordinering**. För att kunna ta det utökade ansvaret som nationell förvaltningsmyndighet bedömer vi att det behövs en permanent årlig förstärkning av förvaltningsanslaget om ytterligare 5 mnkr.

Genomförande av det nya avloppsdirektivet

Under kommande år ser Naturvårdsverket ett behov av ökade anslag för de uppgifter och ansvar vi har för frågor om **avloppsvatten**, vari **slam** och **dagvatten** ingår. Naturvårdsverket har tagit fram en relativt utförlig kostnadsuppskattning samt konsekvensanalys för det arbete som föranleds av det nya direktivet i den skrivelse som redovisades 29 januari 2026, *Förslag till författningsändringar till följd av EU:s reviderade avloppsvattendirektiv*.

Naturvårdsverket medverkar också i det pågående **EU-arbetet** med delegerade akter kopplat till avloppsdirektivet. Vi hjälper bland annat till med att titta på hur vi kan **utveckla och effektivisera arbetet för inblandade aktörer avseende rapportering**. Arbetet med vissa av akterna kan medföra betydande behov av **samordning med andra medlemsländer och myndigheter**.

Det nya avloppsdirektivet innebär även att ett **producentansvar för läkemedel och kosmetika** etableras. Naturvårdsverket har identifierat att den behöriga myndighetens uppgifter inom producentansvaret ger upphov till tre separata finansieringsströmmar som sammantaget ska säkerställa finansiering av verksamheten: myndighetens **allmänna förvaltningsuppgifter, tillsynsansvar**

¹ Regeringsuppdraget "Förslag till nationell restaureringsplan och författningsändringar till följd av EU-förordning om restaurering av natur".

samt upprätthållande och förvaltning av ett **clearinghouse-system** för ersättning från avloppsproducentansvarsorganisationer till den kvartära reningen. Eftersom införlivandet av avloppsdirektivet sker successivt från och med 2027 kommer myndighetens uppgifter att förändras över tid. Under 2027 beräknas initiala kostnader främst gälla allmänna förvaltningsuppgifter samt tillsyn och prövning av avloppsproducentansvarsorganisationer. Under 2028–2029 bedöms kostnaderna öka i takt med att ansvaret utvidgas vad gäller vägledning, föreskriftsarbete, framtagande av ersättningsmodell och tillsyn. Från och med 2030 antas kostnadsnivån stabiliseras och motsvara ett normalår.

Vi ser sammanlagt ett behov av en förstärkning för arbete med det nya avloppsdirektivet om 11 mnkr 2027, 20 mnkr 2028 samt 20 mnkr 2029. Från 2030 bedöms kostnaderna ligga på ca 12 mnkr.

Genomförande av nytt producentansvar för textil och skodon inom avfallsdirektivet
Naturvårdsverket fick i december 2025 ett regeringsuppdrag att inrätta ett system för **utökat producentansvar för textil** enligt **EU:s avfallsdirektiv**.

Naturvårdsverkets initiala bedömning är att förvaltningsanslaget behöver ökas med cirka 5 mnkr från 2027 och framåt för att täcka kostnader för personal för förvaltning, tillsyn, marknadskontroll. Behovet är dock svårt att beräkna eftersom omfattningen av uppdraget ännu inte är helt fastställd.

Stärkt markskydd genom markdirektivet

Direktivet för markövervakning och markresiliens (markdirektivet), som trädde i kraft i december 2025, innebär omfattande nya krav för att övervaka markhälsa, stärka markens motståndskraft och hantera förorenade områden. För att Sverige ska kunna genomföra direktivet effektivt och bidra till EU:s klimat- och miljömål krävs att Naturvårdsverket får en tydlig **central roll i samordning, implementering och utförande**.

En väl planerad miljöövervakning av mark medför stor samhällsnytta både på kort sikt genom att försämringar av markhälsan kan upptäckas och åtgärder sättas in tidigt, och på lång sikt genom att bidra till en hållbar förvaltning och kostnadseffektiv planering av åtgärder. Ett effektivt genomförande av markdirektivet kommer att bidra till att vi uppnår EU:s klimat- och miljömål till exempel inom den europeiska gröna given. De principer för begränsning av markexploatering som anges i markdirektivet leder också till positiva synergieffekter för arbetet med naturrestaureringsförordningen. Arbetet kommer även bidra till nationella mål för nettoupptag av växthusgaser i LULUCF-sektorn genom övervakning av förlust av organiskt kol i marken.

De nya uppgifterna innebär att Naturvårdsverket måste **samordna** ett femtontal **myndigheter, utreda behov av lagändringar, utveckla ett nationellt ramverk** för markövervakning, **ansvara för register** över förorenade områden och **ta fram kriterier, indikatorer och vägledning**. Myndigheten behöver även **delta i nationella och internationella arbetsgrupper** samt **säkerställa datainsamling och rapportering** till EU.

Arbetet kräver dessutom **samverkan** med bland andra SLU, länsstyrelserna, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, SGU och SGI. För upprättandet av ett ramverk för övervakning är en grundförutsättning att SLU får förstärkt anslag för att justera provtagningsmetoder och beräkna vissa omräkningsfunktioner. Länsstyrelsen kommer att ha en viktig roll vid bland annat utredning av register för förorenade områden samt i arbetet med kompletterande inventeringar och riskbedömningar av förorenade områden.

För att genomföra direktivet med tillräcklig kvalitet och undvika dubbelarbete behövs en permanent förstärkning av Naturvårdsverkets förvaltningsanslag. Kostnaderna beräknas öka med 12 mnkr per år från 2027 och framåt för att täcka utredningsarbete, samordning, vägledning, övervakningsstruktur och rapporteringskrav.

Nya bestämmelser kring artskydd, fridlysning och IAS

En flerårig och omfattande **översyn av artskyddsförordningen** väntas resultera i en proposition 2026. Den ändrade förordningen/lagstiftningen väntas i sin tur resultera i ett betydande behov av **ny uttolkning och vägledning** från Naturvårdsverkets sida eftersom den befintliga vägledningen till bland annat länsstyrelser, kommuner och markägare i stora delar kan komma bli passé. Markägargruppen är särskilt viktig då brist på uppdaterad information kan få stora konsekvenser. Även till allmänheten uppstår omfattande informationsbehov utifrån de ändringsförslag vi har haft på remiss under 2025. Det är viktigt att få ut information för att undvika att markägare och medborgare begår artskyddsbrott av misstag eller brist på information.

Det nya regelverket får också effekter på **områdesskyddsarbetet** om ett aktivt arbete ska ske i större omfattning än tidigare kring områden som inhyser fridlysta arter.

Beträffande arbetet med **invasiva främmande arter** kommer såväl nya artlistningar i EU som en reviderad svensk förordning med tillhörande svensk förteckning att föranleda omfattande **vägledningsbehov**. Båda kräver att välförankrade **hanteringsprogram** tas fram för alla terrestra arter som listas i både EU och i Sverige. Hanteringsprogrammen ska enligt EU-förordningen (1143/2014) samverkas brett med intressenter och myndigheter. Ansvariga myndigheter behöver också utvidga sin verksamhet för att leva upp till kraven. Vägledning och rådgivning behövs från Naturvårdsverket för att tillgodose behoven hos länsstyrelser, kommuner, verksamhetsutövare, markägare och allmänhet. Totalt beräknas dessa nya bestämmelser medföra ett ökat resursbehov som motsvarar 7 mnkr per år från och med 2027.

Förordningen om förpackningar och förpackningsavfall, PPWR

Naturvårdsverket redovisade under 2025 två av fyra delar av ett regeringsuppdrag med rekommendationer hur det svenska regelverket ska kompletteras och anpassas till EU-förordningen om förpackningar. Tillämpningen av olika artiklar i förordningen sprids ut över flera år med start i augusti 2026. I våra delredovisningar finns underlag till kostnadsberäkningar för

Naturvårdsverkets arbete kopplat till förändrad vägledning och producentansvarstillsyn om författningsförslagen skulle beslutas.

Vår bedömning är att Naturvårdsverket med stor sannolikhet utses till marknadskontrollmyndighet då vi har svårt att se någon annan lämplig myndighet på området. Vi uppskattar kostnaderna för att påbörja arbetet med **marknadskontroll av PPWR** till 8 mnkr under 2027. Vi bedömer att en väl fungerande marknadskontroll skulle kräva en arbetsgrupp med 4–5 handläggare som huvudsakligen jobbar med detta samt ytterligare stöd från jurister. Den huvudsakliga kostnaden utgörs av personalkostnader men det kan tillkomma andra kostnader kopplat till marknadskontrollen, såsom behov av analyser och lagerhållning av produkter.

Dessa beräkningar är dock grova uppskattningar då vi inte har hela bilden av hur uppdraget kring marknadskontroll för PPWR kan komma att se ut. Vi har för avsikt att återkomma i kommande budgetunderlag med skarpare kostnadsberäkningar om det blir tydligt att Naturvårdsverket blir marknadskontrollmyndighet för PPWR.

Nuvarande tillsynsavgifter för tillsyn av producentansvaren är inte anpassade för att täcka kostnaderna för marknadskontroll av PPWR. Hur marknadskontrollen bör finansieras framöver behöver utredas ytterligare. Naturvårdsverket bedömer att marknadskontroll av PPWR åtminstone inledningsvis bör vara anslagsfinansierad fram till att en sådan utredning har genomförts.

EN UTVECKLAD VILTFÖRVALTNING

Förslag till förstärkning (tkr)	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
En utvecklad viltförvaltning	7 500	7 500	7 500
Summa behov av förstärkning	7 500	7 500	7 500

Naturvårdsverket vill fortsätta att utveckla rollen som **nationell viltförvaltningsmyndighet**, och bedömer att merparten av de behov som presenteras i betänkandet (SOU 2025:50, LI2025/00934), och som Naturvårdsverket tidigare pekat på, kan omhändertas effektivt genom att verksamheten inom Naturvårdsverket utvecklas och anpassas. De ytterligare resurser som enligt utredningen bör tillföras en ny myndighet för arbete inom viltområdet kan på Naturvårdsverket resultera i snabba och konkreta åtgärder såsom förbättrad och förstärkt **vägledning till den regionala förvaltningen**. För att kunna genomföra detta ser vi ett behov av en permanent förstärkning av handläggare, jurister och stödtjänster om 7,5 mkr från och med 2027, en uppskattning i linje med nämnda betänkande. Om den föreslagna viltförvaltningslagstiftningen (SOU 2025:125) genomförs kommer det att medföra behov av översyn av såväl vår samlade vägledning som samtliga föreskrifter inom området. Oaktat detta finns redan idag behov av att förstärka arbetet inom både klövvilt- och fågelområdet för att omhänderta såväl den inhemska förvaltningens som EU:s förväntningar och behov.

FÖRVÄNTAT TILLKOMMANDE FÖRVALTNINGSUPPGIFTER

Förordningen om ekodesign för hållbara produkter, ESPR

EU-förordningen om ekodesign för hållbara produkter är en ramlagstiftning med ett brett omfattningsområde där bara få produktgrupper är undantagna (till exempel livsmedel, läkemedel och vissa fordon). Mellan åren 2026 – 2030 planerar EU-kommissionen att anta delegerade akter inom olika produktgrupper. Från och med 19 juli 2026 föreslår regeringen att Naturvårdsverket tillsammans med Statens energimyndighet och Kemikalieinspektionen blir ansvariga marknadskontrollmyndigheter. Naturvårdsverket föreslås från samma datum även bli tillsynsmyndighet för kravet i förordningen om att utlämna information om osålda konsumentprodukter och förbudet att förstöra osålda konsumentprodukter. Det är i nuläget för tidigt att bedöma behovet av finansiering av de akter som fortfarande är under förhandling och där beslut ännu inte fattats om vilka myndigheter som får olika delar av uppgifterna. Vi återkommer om detta i kommande års budgetunderlag.

INTERNA OMFÖRDELNINGAR, OMPRIORITERINGAR OCH EFFEKTIVISERINGAR

Naturvårdsverket arbetar löpande med att undersöka möjligheter till omfördelning av resurser till prioriterade områden. Årligen görs en verksamhetsanalys som syftar till att ge underlag för verksamhetsplanering och budget för kommande år, samt eventuella justeringar för innevarande år. Analysen utgår från regeringens styrning av myndigheten och de uppgifter som kommer av beslut på riksdagsnivå och inom EU. Naturvårdsverket arbetar också kontinuerligt med effektiviseringsåtgärder för att på bästa sätt hushålla med statens medel, oavsett vilket anslag som finansierar verksamheten.

Exempel på omfördelningar och omprioriteringar:

- Vi har prioriterat att korta väntetiderna inom **Klimatklivet** för Ladda bilen genom att rikta om fokus och personalresurser.
- Vi har prioriterat dialog och tillgänglighet i EU-arbetet (**EU ETS och CBAM**) för att minska den administrativa bördan för näringslivet, bland annat genom samverkansforum och riktad information.
- Gällande **analyser inom klimat och luft** har resurserna förstärkts inom uppdrag om LULUCF och arbetet styrts mot de delar som ger störst klimatnytta, såsom förberedelser inför EU:s klimatramverk till 2040 och utveckling av metoder för kolinlagring och återvätning av våtmarker. Scenarioarbetet har omprioriterats och utvecklats efter Riksrevisionens granskning, bland annat genom att ta fram en ny webbsida som tydliggör process och metod och ökar transparensen. Resurser har också prioriterats för genomförandet av det nya luftkvalitetsdirektivet vilket inneburit att färre resurser har lagts på vägledning och stöd till kommunernas luftvårdsarbete.
- Inom **internationellt miljösamarbete** har Naturvårdsverket under 2026 omdisponerat användningen av anslag 1:13 för att möta upp det ökade behov av stöd som regeringen signalerat i arbetet med det kommande

ordförandeskapet i Arktiska rådet. Samtidigt har de bilaterala insatserna behövt minskas i omfattning.

- För att kunna hantera den ökande mängden notifikationer för **gränsöverskridande avfallstransporter** omfördelade vi ca 55 personveckor till denna handläggning under åtta veckor under vintern 2025. Resultatet blev att ärendekön minskade från drygt 350 ärenden till ca 175 under perioden men sammantaget avlastades inte verksamheten med avseende på avslutade ärenden, i synnerhet med de komplexa fallen. Det var en god erfarenhet vad gäller kontinuitetsplanering för verksamheten, och bekräftade att en permanent förstärkning är av vikt för att kunna arbeta effektivt med komplex ärendehandläggning.

Exempel på effektiviseringsåtgärder:

- Webbinarier, vägledningsmaterial och ökad tillgänglighet har effektiviserat informationsflödet i EU-lagstiftningsarbetet inom **EU ETS/CBAM**.
- Gällande **analyser inom klimat och luft** har underlag och analyser från Naturvårdsverket anpassats för att kunna användas direkt av regeringen i både skrivelser till riksdagen och i förhandlingspositioner inom EU. Ett mer proaktivt arbetssätt har lett till att myndigheten har kunnat svara upp på akuta och snabba analysbehov från regeringen.
- Inom **Klimatklivet** har åtta tvärfunktionella team etablerats för att skapa bättre struktur och tydligare ansvar, vilket effektiviserar handläggningen. Vi har förbättrat mallar, standardiserat arbetssätt, uppdaterat e-tjänster och förstärkt informationen på webben för att förenkla för sökande och minska behov av kompletteringar.
- I arbetet med **regeringsuppdrag** har Naturvårdsverket under 2025 infört nya arbetssätt för att minska den genomsnittliga tidsåtgången för arbetet. Åtgärderna är i linje med Statskontorets bedömningar i deras analys av myndigheten från november 2024, och har varit angeläget eftersom antalet regeringsuppdrag är fortsatt högt och tar en betydande del av myndighetens resurser. Arbetet med **remissvar** har samtidigt effektiviserats på motsvarande sätt.
- Inom området **naturvård** har Naturvårdsverket under 2025 av sagt sig förvaltarekapet av Stiftelsen Alvins fond för skydd och vård av fågelfaunan i Sverige, vilket minskar vårt arbete. På samma sätt minskar arbetet genom att Stiftelsen Hilbert Karlsson samt Karl och Hilma Bengtsson minnesfond har avvecklats.
- Avseende förvaltning av **Jägarregistret** har nya betalningsmöjligheter för jaktkortet införts som förenklar för den betalande och minskar efterarbete för handläggare genom maskininläsning. Samtliga utskick har digitaliserats vilket minskar kostnaderna för utskick.
- Tillgängliggörande av verktyg för viltskadestatistik och döda rovdjur från **Rovbase** innebär minskad handläggartid för att lämna ut uppgifter ur systemet.

- Inom området **skydd av värdefull natur** har vi moderniserat handlägningsstödet för ersättningshantering och beslutsfattande, för att effektivisera arbetet hos länsstyrelserna och Naturvårdsverket.
- Ansvar för att samordna arbetet med **inmätning av naturreservatsgränser** har överlämnats till Länsstyrelsen i Västernorrlands län, vilket effektiviserar arbetet och minskar Naturvårdsverkets arbetsinsats.
- Inom **fastighetsförvaltning** fortsätter vi att avyttra fastigheter, för att kunna prioritera förvaltning av de byggnader och anläggningar som är bäst stödjer arbetet med naturvård och friluftsliv.
- De senaste årens satsningar på utveckling av mer **automatiserade maskininlärningsmetoder för fjärranalys** har gjort att vi gradvis kan undvika manuell flygbildstolkning vilket redan nu sparar mycket tid och pengar. Det ger möjlighet att bland annat hitta indikationer på livsmiljötyper i landskapet med minskat behov av karteringsarbete i fält.
- Webbinarier, vägledningsmaterial och ökad tillgänglighet har effektiviserat informationsflödet till framför allt till kommuner och länsstyrelser i **efterbehandlingsarbetet**. Under 2025 hölls bland annat 11 webinarier kopplat till vägledning inom förorenad mark och sediment. Live-eventen hade i genomsnitt ca 400 deltagare och i genomsnitt drygt 170 efterhandsvisningar via vår YouTube-kanal.
- I vårt arbete med förvaltningsuppgifter kopplat till **producentansvar** har vi arbetat med att effektivisera arbetet och göra det enklare för producenterna att ta sitt producentansvar genom att utveckla och förbättra vårt it-stöd och våra e-tjänster.
- Naturvårdsverket har de senaste åren arbetet mycket aktivt för att kanalisera inkommande frågor genom vår kundtjänst i syfte att både effektivisera den interna hanteringen och ge frågeställarna snabba svar. Kundtjänst svarar nu på 60% av alla externa frågor, vilket är en stor avlastning för handläggarna i sakverksamheten och förkortar svarstiderna markant.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

Tillförs inte tillräckliga medel till förvaltningsanslaget riskerar följande situationer att uppstå under de kommande åren.

Miljöprovning och tillsynsvägledning

- Naturvårdsverket kan inte bidra i önskad utsträckning i deltagande i enskilda miljöprovningar eller utveckla systemet för effektiva miljöprovningar för en grön omställning. Det kan leda till att miljökonsekvenserna av verksamhet med ny teknik eller känd teknik i avsevärt större omfattning än tidigare blir sämre belysta och att omställningen skapar nya miljöproblem. Genomslaget för ny bättre teknik kan bli sämre. Även stödet, exempelvis i tekniska frågor, till tillsynsmyndigheterna såväl som andra myndigheter påverkas negativt. Vi kommer inte att kunna möta önskemålet hos verksamhetsutövare och

myndigheter om central tillsynsvägledning inom flera områden för att motverka skillnader i kravnivå och regeltillämpning i olika delar av landet.

- Naturvårdsverket får stora svårigheter att förverkliga den nationella tillsynsstrategin, ta det utpekade samordningsansvaret för en effektiv tillsyn i hela landet, och möjligheten att ge ett planerat utökat stöd till tillsynsmyndigheterna minimeras.

Digitalisering av tillsynsvägledning

- Om digitalisering av tillsynsvägledning inte genomförs eller ges tillräckliga förutsättningar till löpande drift innebär det att den förenkling för tillsynsmyndigheter och företag som digitaliseringen ska leda till uteblir. Det kan i förlängningen göra det svårare att bedriva en tillsyn som är lika över hela landet och vara negativt vad gäller brottsbekämpning.

Förenkla företagens miljörapportering

- Om effektiva rapporteringssystem inte utvecklas eller befintliga system inte effektiviseras riskerar regelförenklingar att utebli och leda till onödig administrativ börda för företag. Nödvändiga it-system för företagens rapporteringar såsom Företagens miljöinformation och rapportering (FMR) riskerar att inte byggas eller färdigställas i tid, vilket kan leda till ökade kostnader för företagen och samhällsekonomin.

Förenkla företagens anmälan av miljöfarlig verksamhet

- Det arbete som görs i pågående regeringsuppdrag gäller samtliga kommuner och det har blivit tydligt att behovet av en långsiktig lösning för förvaltning av tjänsten behöver vara på plats redan 1 januari 2027 för att ta hand om de regelförändringar som sker, men också att inhämta återkoppling och omhänderta verksamhetsbehov från såväl anslutna kommuner som företagare, samt att upprätthålla leverantörsdialog för kontinuerlig vidareutveckling. Bedömningen är att detta bäst hanteras på övergripande nivå av statlig myndighet. Om det inte sker är det stor risk att det förenklingsarbete som har gjorts inte blir bestående och detta drabbar i första hand företagen.

Samordning av näringslivets arbete med biologisk mångfald

- Utan tillräckliga resurser för personal, analys och samverkan kan Naturvårdsverket endast genomföra regeringsuppdraget på en miniminivå, vilket begränsar möjligheten att leverera underlag och mobilisering. En otillräcklig analys av näringslivets beroende och påverkan på biologisk mångfald kan leda till ofullständig eller alltför generell kunskap. Bristande samverkan med företag, myndigheter och EU-aktörer gör att viktiga behov, hinder och möjligheter inte fångas upp, vilket leder till svagare och mindre förankrade förslag. För att skapa nytta inom näringslivet, och utifrån företagens värdekedjor behövs såväl personal inom myndigheten som möjlighet att lägga ut uppdrag med fördjupande analyser samt möjlighet att samla näringsliv till dialog och gemensamt arbete där Naturvårdsverket faciliterar. Utan ytterligare medel kommer en del av nyttorna utebli.

Civilt försvar

- Naturvårdsverket har inte möjlighet att utveckla vår verksamhet i den takt som vi ser behövs, vilket får konsekvenser för säkerheten och beredskapen inom vårt ansvarsområde. Exempelvis kommer det innebära brister i vår roll som beredskapsmyndighet inom områden som säkerhetsskydd, möjligheten att kommunicera säkert samt att ansluta sig till SGSI. Vi kommer heller inte kunna stödja den samhällsviktiga verksamheten eller kunna samverka med vår beredskapssektor i den utsträckning vi ser behov av. Detta innebär sämre möjligheter till en hög beredskap inom områdena avlopp och avfall samt att beredskapssektorn går i otakt och Naturvårdsverket är den svagaste länken i kedjan.

Cybersäkerhet

- Ökad risk för att cyberattacker kan slå ut Naturvårdsverkets it-miljöer och verksamhet samt att vi inte kan upprätthålla eller genomföra nya krav på digitalisering.

Tillsyn och tillståndsprövning av gränsöverskridande avfallstransporter som finansieras genom avgifter

- Naturvårdsverket kan inte hantera utveckling och anpassning av e-tjänster och it-system mot EU-gemensamma system som krävs för att kunna genomföra handläggningen av tillståndsärenden för gränsöverskridande avfallstransporter. Detta innebär att myndigheten inte kan handlägga ärenden på ett effektivt sätt och att verksamhetsutövare inte kan använda förenklande e-tjänster.
- Naturvårdsverket kan inte fullgöra de nya förvaltningsuppgifter som följer av den kommande avfallstransportförordningen. Detta innebär bland annat att tillståndsansökningar för gränsöverskridande avfallstransporter inte kan handläggas i den takt som de inkommer till myndigheten vilket drabbar de verksamhetsutövare som transporterar avfall. Bland dessa verksamhetsutövare finns de transportörer som försörjer de svenska värmekraftverken med bränsle i form av avfall samt ser till att värmeverken kan kvittgöra sig aska.

CBAM och EU:s utsläppshandelssystem

- Naturvårdsverket kan inte fullfölja de förvaltningsuppgifter som följer av CBAM. Detta innebär bl.a. att importörernas ansökningar om att bli godkänd CBAM-deklarant inte kan handläggas i den takt de inkommer, vilket kan leda till stora ekonomiska konsekvenser för importörerna som förhindras importera CBAM-varor.
- Naturvårdsverket kan inte delta lika aktivt som stöd till Regeringskansliet i EU-lagstiftningsarbetet inom CBAM och ETS.
- Vi kommer inte kunna möta önskemålet från verksamhetsutövare och importörer om ökad vägledning inom CBAM, ETS 2 och sjöfarten inom befintlig ETS.
- Naturvårdsverket kan inte genomföra tillsyn i tillräckligt hög grad för att upprätthålla förtroendet i utsläppshandeln.

Utveckla arbetet med scenarier och underlaget till klimatredovisningen

- Naturvårdsverkets arbete med utsläppsscenarioer och underlaget till klimatredovisningen riskerar att hålla en lägre detaljeringsgrad och lägre transparens än vad som efterfrågas av Regeringskansliet och Riksrevisionen. Det skulle i sin tur försvåra möjligheten att ge regeringen ett tillräckligt robust beslutsunderlag om gapet till klimatmålen samt vilka styrmedel som behöver utvecklas för att Sverige ska kunna uppfylla sina klimatmål och åtaganden till EU.

Analys av EU:s klimatpolitik ur ett svenskt perspektiv

- Utan förstärkt finansiering behöver Naturvårdsverket prioritera ned arbetet med EU-analyser, förhandlingsunderlag och andra centrala analyser som krävs för att stödja en effektiv klimatomställning och möjligheterna att nå Sveriges klimatmål och EU-beting.
- Vid utebliven finansiering minskar även myndighetens kapacitet att hantera nya regeringsuppdrag, remisser och förfrågningar. Detta påverkar uppdrag som normalt återkommer årligen och kräver stora resurser, exempelvis arbete med styrmedelsutformning, laddinfrastruktur, vägledning för effektiv klimatpolitik och uppdrag kopplade till LULUCF.

Förstärkt analyskapacitet inom luftområdet

- Sverige riskerar att få sämre möjligheter att påverka internationella förhandlingar och att ta fram de underlag som krävs för att uppfylla nuvarande och kommande utsläppsåtaganden inom FN:s luftvårdskonvention och EU:s takdirektiv.
- Myndigheten riskerar att inte kunna genomföra EU:s nya luftkvalitetsdirektiv i tid eller ge kommunerna det stöd som behövs, vilket är särskilt problematiskt när antalet åtgärdsprogram ökar till omkring 50 under 2027–2028.

Nationell implementering av naturrestaureringsförordningen

- Sverige lever inte upp till de bindande tidsatta mål och krav på informationsförsörjning, och kunskap om arter och livsmiljöer samt restaureringsåtgärder som följer av naturrestaureringsförordningen.
- Naturvårdsverket och Sverige kan inte möta de krav på karteringar av miljön som olika EU-direktiv och naturrestaureringsförordningen ställer. Utan digitala kunskapsunderlag behöver myndigheten lägga mer tid och resurser på fältarbete, och tappar den effektiviseringsvinst som den digitala utvecklingen kan ge.

Genomförande av det nya avloppsdirektivet

- Genomförandet blir ineffektivt och kostnadsdrivande på sikt.
- Naturvårdsverket kan inte utföra obligatoriska uppgifter såsom rapportering och andra krav enligt direktivet.
- Det nya producentansvaret för läkemedel och kosmetika implementeras inte vilket bidrar till att läkemedels- och kosmetikaproducenterna inte betalar för sina utsläpp i avloppsreningsverket, vilket i sin tur innebär att

finansiering kommer att saknas för åtgärder inom direktivet (bl a kvartär rening).

Genomförande av nytt producentansvar för textil och skodon inom avfallsdirektivet

- Naturvårdsverket kan inte aktivt bidra i det svenska genomförandet av producentansvar för textil från EU:s avfallsdirektiv vilket medför risk för ineffektiv svensk lagstiftning inom området.

Stärkt markskydd genom markdirektivet

- Utebliven finansiering skulle innebära att Sverige riskerar att inte uppfylla kraven i det nya markdirektivet och inte uppnår målet om en god markhälsa år 2050.
- Utan finansiering av de inledande utredningarna får vi inte till stånd ett effektivt ramverk för övervakning som är tillräckligt omfattande för att ge den information som behövs för att bedöma markhälsa och genomföra åtgärder samtidigt som kostnaderna hålls på en rimlig nivå.
- En bristfällig implementering gör det svårare att rapportera i andra EU-förordningar, så som LULUCF och naturrestaureringsförordningen.

Nya bestämmelser kring artskydd, fridlysning och IAS

- Utan Naturvårdsverkets vägledning och kommunikation inom artskydd riskerar markägare och medborgare att begå artskyddsbrott av brist på information.
- Utan vägledning och rådgivning om invasiva arter från Naturvårdsverket riskerar arbetet att bli ineffektivt hos länsstyrelser, kommuner, verksamhetsutövare, markägare och allmänhet. Om invasiva arter inte hejdas i tid kan det leda till ökade kostnader både för samhället i stort och för enskilda.

En utvecklad viltförvaltning

- Naturvårdsverket kan inte anpassas för att omhänderta de behov som presenteras i betänkandet (SOU 2025:50, LI2025/00934) vad gäller en stärkt viltförvaltning. Vi kan inte genomföra det arbete som kan komma att krävas av en ny viltförvaltningslagstiftning (SOU 2025:125), t.ex. en generell översyn av alla föreskrifter på området samt översyn och justering av all vår vägledning utifrån de föreslagna bestämmelserna. Ej heller kan vi ta fram ny vägledning och eventuella föreskrifter för de delvis nya områden som föreslås i utredningen.
- Naturvårdsverket kan inte ta fram kunskapsunderlag, förvaltningsplaner och övrig vägledning som krävs för en aktiv fågelförvaltning. Det saknas även möjlighet att stötta länsstyrelserna i förflyttningen till en flerartsförvaltning av klövvilt.

Förordningen om förpackningar och förpackningsavfall, PPWR

- Vi kommer inte att kunna prioritera marknadskontroll av PPWR i tillräcklig utsträckning för att säkerställa regelefterlevnad. Utöver

miljömässiga konsekvenser riskerar det att försvåra för företag att följa reglerna och leda till ojämna konkurrensförhållanden.

FINANSIELLA VILLKOR

För anslagspost 1 uppgår anslagskrediten för 2026 till 23,6 mnkr och ett anslagssparande till 3 procent, båda i enlighet med anslagsförordningen (2011:223). Vi utgår från motsvarande nivåer åren 2027–2029 och föreslår att anslagskrediten fastställs till 3 procent av förvaltningsanslaget.

3.1.2 Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m.

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. tilldelas 287 mnkr 2027, 281 mnkr 2028 och 2029, att anslagspost 9, Kansli Delegationen cirkulär ekonomi tilldelas 10 mnkr från och med 2027 samt ansluter sig till regeringens bedömning vad gäller nivån på anslagspost 6.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 1 Miljöövervakning	235 200	245 514	239 514	239 514
<i>Förstärkning ap 1</i>		41 000	41 000	41 000
Summa ap 1,		286 514	280 514	280 514
ap. 6 Bidrag till ideella miljöorganisationer	10 000	10 000	10 000	10 000
ap. 9 Kansli Delegationen cirkulär ekonomi	5 000	5 000	5 000	5 000
<i>Förstärkning, ap 9</i>		5 000	5 000	5 000
Summa ap 9,		10 000	10 000	10 000
Summa anslagsposter som Naturvårdsverket disponerar	250 200	306 514	300 514	300 514

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Anslagspost 1

Genom **miljöövervakningen** får vi kunskap om hur miljön mår och hur miljöarbetet går och utgör grunden för det kunskapsbaserade miljöarbetet. Miljöövervakningen kan tidigt upptäcka nya risker för miljön och människors hälsa och möjliggöra att rätt insatser sätts in i rätt tid och på rätt plats. Miljöövervakningen visar även på effekterna av genomförda åtgärder.

Inom miljöövervakningen tas till exempel kunskap fram om vilka kemikalier och luftföroreningar barn utsätts för. Tidigt kan den allt bredare paletten av PFAS-ämnen upptäckas. Klimatutsläppen mäts, jordbruksmarkens betydelse för att säkra livsmedelsproduktion och skogens roll i miljö- och klimatarbetet övervakas.

Miljöövervakningsanslaget ger förutsättningar för kunskap så att de mest effektiva åtgärderna kan sättas in.

Anslaget finansierar också stora delar av Sveriges **rapporteringar till EU och FN** rörande klimat, miljö och natur. Dessa rapporteringar är som regel obligatoriska för medlemsländerna i EU och FN. För att Sverige ska kunna leva upp till våra många internationella åtaganden behövs både förstärkning och stabilitet.

Kraven och därmed kostnaderna ökar för internationella rapporteringar, hanteringen av miljödata och it-stöd. De senaste åren har myndigheten prioriterat att genomföra regeringens satsningar och upprätthålla tidsserier. Andelen av anslaget som går till miljömålsuppföljning och utvecklingsarbete rörande åtgärder och styrmedel har prioriterats ned eller bort och kvaliteten på vissa internationella rapporteringar har försämrats. Samtidigt har kostnaderna för miljöövervakningen ökat på grund av den tidigare kostnadsutvecklingen och tillkommande lagkrav på miljöövervakning och rapportering. Framöver kommer ytterligare EU-rättsakter att genomföras som leder till permanenta behov av ökad finansiering.

Förslaget för 2027–2029 består av särskilda permanenta satsningar som behövs för att möta tillkommande krav i EU-rättsakter.

Behov av förstärkning (tkr)	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
1. Upprätthållande av grundfinansiering	3 000	3 000	3 000
2. Särskilda permanenta satsningar:			
• Nya miljöövervakningskrav inom EU:s luftkvalitetsdirektiv	12 000	12 000	12 000
• EU:s naturrestaureringsförordning	16 000	16 000	16 000
• Övervakning enligt EU-direktiv för markövervakning och -resiliens	10 000	10 000	10 000
Summa	41 000	41 000	41 000

Det behövs sammantaget ett tillskott om 3 mnkr per år 2027–2029 för att dels upprätthålla den **grundläggande miljöövervakningen**, dels genomföra **rapporteringar** i enlighet med Sveriges nya internationella åtaganden och EU-krav.

EU har slutfört ett stort antal förhandlingar av rättsakter inom klimat, miljö- och naturområdet, vilka medför ökade krav på övervakningar av miljötillståndet, rapporteringar och uppföljningar för medlemsstaterna.

Tillkommande krav i det reviderade luftkvalitetsdirektivet ger, förutom ökade mät- och rapporteringskrav, ett ökat behov av en **nationell modellering av luftkvalitet** samt krav på att upprätta en ny urban superstation samt fyra regionala superstationer för **övervakning av luftkvalitet**. Kostnader för utveckling och förvaltning av ovanstående uppskattas till 12 mnkr årligen.

EU:s nya naturrestaureringsförordning leder till behov av underlag för de naturrestaureringsåtgärder som ska genomföras. Underlagen består av **kartläggning och inventering** av de arter, naturtyper och livsmiljöer som tas upp i

art- och habitatdirektivet. Kunskapsbrist avseende pollinatörer bedöms utgöra det största behovet av nya underlag, och 2027 behövs en fullt utbyggd övervakning i fält samt drift av provmottagning, artbestämning, provbankning och datavårdskap vara på plats. Kostnaden för **pollinatörsövervakningen** som föreskrivs av restaureringsförordningen uppskattas till 16 mnkr årligen från och med 2027.

Markdirektivet ska implementeras under åren 2026 till 2028. För att möta dessa krav behöver miljöövervakning i enlighet med direktivet utvecklas och byggas upp. Det innebär bland annat tillkommande **mätning** av organiska miljögifter, inklusive PFAS och pesticider. Provtagningen behöver sättas i gång senast 2027 för att det ska vara möjligt att få ett tillräckligt underlag inför den första bedömningen av markhälsa. Provresultaten ligger även till grund för omräkningsfunktionerna från tidigare data och behöver vara på plats för att vi ska kunna nyttja befintliga strukturer. För att hålla nere kostnaderna planeras provtagningen att fördelas över två år för att kunna nyttja befintliga resurser effektivt. Vidare tillkommer krav på mätningarna på bland annat marktextur, kompaktering, fosfor, vattenhållande förmåga, tungmetaller, basal markrespiration och biodiversitet. Detta utifrån de krav som finns i direktivet på att medlemsstaterna ska inrätta ett **ramverk för övervakning** (ramverk för markövervakning) inklusive provtagningsprogram på en nivå som är lämplig i förhållande till markdeskriptorer och indikatorer för hårdgörning av mark och avlägsnande av mark. En uppskattning av kostnaderna för provtagning, givet de osäkerheter som finns, är 10 mnkr årligen under 2027–2029.

Vi vill även uppmärksamma Livsmedelsverkets behov av medel på sitt förvaltningsanslag för att ha möjlighet att arbeta med en robust och ökad insamling och analys av humanprover (biomonitorering) för att kvantifiera befolkningens exponering för oönskade ämnen. Detta arbete är viktigt för att kunna upprätthålla den hälsorelaterade miljöövervakningen som till del finansieras av 1:2-anslaget.

Anslagspost 6

När det gäller anslagsposten 6 noteras att det inte finns någon författning som reglerar hanteringen av organisationsbidraget. Det som får anses reglera detta är i stället myndighetens regleringsbrev. Av villkoren följer att bidrag lämnas till en ideell miljöorganisation, att myndigheten beslutar om fördelningen av medlen samt att bidrag ges som organisationsbidrag. Eftersom det inte finns någon närmare definition av vad som ska förstås med begreppet ideell miljöorganisation i nu aktuell mening får myndigheten göra en egen bedömning.

För att säkerställa att myndighetens hantering av bidragsansökningar kan ske med ledning av riksdagens och regeringens intentioner för bidragen föreslås att grunderna för fördelningen av bidragen till ideella organisationer regleras i en förordning. Här kan en jämförelse göras med andra bidrag till ideella organisationer, förordning (2021:12) om vissa bidrag ur viltvårdsfonden och förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftslivsorganisationer.

Naturvårdsverket gör ingen egen bedömning av behovet av medel på anslaget utan utgår från befintlig nivå.

Anslagspost 9

Naturvårdsverket har Delegationen för cirkulär ekonomi inordnad hos sig (M2021/02096). Delegationen ser goda möjligheter att **vidareutveckla arbetet** och stärka **samverkan mellan centrala aktörer**. Sedan delegationens inrättande 2018 har anslaget varit oförändrat på 5 mnkr per år. Till följd av ett ökat kostnadsläge samt ökade ambitioner i delegationens arbete bedöms nuvarande anslag inte längre vara tillräckligt för att upprätthålla och utveckla verksamhetens omfattning och kvalitet. För att delegationen ska kunna fullgöra sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt föreslår Naturvårdsverket att anslagspost 9 förstärks med 5 mnkr permanent från 2027 och framåt.

Länsstyrelsernas dispositionsrätt

År 2022 fick länsstyrelserna dispositionsrätt till medel inom anslaget, vilket Naturvårdsverket fortsatt stödjer.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

Tillförs inte tillräckliga medel till anslaget riskerar följande situationer att uppstå under de kommande åren.

- Nya krav riskerar att skjuta undan finansiering till befintlig miljöövervakning och att tidsserier bryts.
- Sverige lever inte upp till de nya krav som EU ställer inom den utvecklade klimat- och miljöpolitiken.
- Flera rapporteringar riskerar att falla under miniminivåerna vilket kan leda till överträdelseärenden och utdömande av vite från EU-kommissionen. Till exempel inom avfallsstatistiken och luftkvalitetsdirektivet.
- Risker för dataintrång kräver utökade it-säkerhetsåtgärder. Om nödvändiga åtgärder uteblir riskerar data att röjas för obehöriga, förvanskas eller förstöras.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskrediten 2026 uppgår till 7 605 tkr och vi föreslår motsvarande nivå för 2027. Bemyndigandet för anslagspost 1 uppgår för 2026 till 60 mnkr. Naturvårdsverket föreslår en motsvarande nivå 2027 samt att slutår sätts till 2030. Administration och verksamhet effektiviseras väsentligt av möjligheten till fleråriga avtal och överenskommelser.

3.1.3 Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 2 inom anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur tilldelas 2 693 mnkr 2027, 2 772 mnkr 2028 och 3 150 mnkr 2029, samt ansluter oss till regeringens beräkningar för ap 3.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 2 Kostnader för skötsel av skyddade områden, artbevarande, friluftsliv m.m.	1 650 335	1 796 935	1 574 135	1 444 135
<i>Förstärkning ap 2</i>		<i>896 000</i>	<i>1 198 000</i>	<i>1 706 000</i>
Summa ap 2		2 692 935	2 772 135	3 150 135
ap.3 Återvätning av nedlagd jordbruksmark	50 000	100 000	150 000	150 000
Summa anslagsposter som Naturvårdsverket disponerar	1 700 335	2 792 935	2 922 135	3 300 135

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Anslaget bidrar till att Sverige kan uppfylla EU:s naturvårdsdirektiv, samt utfästelser och mål i EU:s strategi för biologisk mångfald 2030. Anslaget finansierar insatser som genomförs i hela landet och har en avgörande betydelse för Sveriges möjligheter att **bevara och restaurera naturvärden**, att **tillgängliggöra upplevelsevärden** som finns i skyddade områden samt **bidra till minskade klimatutsläpp**. Insatserna ger också sociala och ekonomiska effekter genom att de skapar **sysselsättning** hos tusentals externa leverantörer, främjar **rekreation**, **folkhälsa** och **integration** samt har betydelse för **turism** och **regional utveckling**.

Naturvårdsverket välkomnar regeringens pågående satsningar inom anslaget på våtmarker, vandringsleder, bekämpning av invasiva främmande arter, skötsel av ängs- och betesmarker, implementering av naturrestaureringsförordningen samt utökade förvaltningsåtgärder för varg. Medlen inom anslaget som, vid sidan om dessa satsningar, finns tillgängliga för arbete i bredare bemärkelse med biologisk mångfald, friluftsliv och andra i regleringsbrevet omnämnda verksamheter är dock enligt vår bedömning otillräckliga. Betydande förstärkningar behövs och vikten av ett långsiktigt och stabilt anslag för möjligheterna att sköta värdefull och skyddad natur i landet kan inte nog understrykas.

I regeringens skrivelse 2024/25:55 som svarar på Riksrevisionens rapport om förvaltningen av skyddad natur framhålls vidare vikten av stabila anslagsnivåer för att trygga vårt svenska natur- och kulturarv. Sveriges EU-rättsliga och internationella åtaganden knyter också an till betydelsen av att bevara välmående och livskraftiga ekosystem. Det är därför angeläget att natur- och friluftsvärden inom skyddade områden kan upprätthållas och förbättras.

Behov av förstärkning, (tkr)	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
1. Sveriges natur – restaurering:			
<i>Sveriges natur – åtgärder i skyddade områden och för arters livsmiljöer i hela landskapet</i>	750 000	1 000 000	1 350 000
<i>Sveriges natur – ängs- och betesmarker utanför skyddade områden</i>	70 000	135 000	135 000
<i>Sveriges natur – kunskapsuppbyggnad och kartläggning</i>	10 000	10 000	110 000
<i>Sveriges natur – invasiva främmande arter (permanent satsning fr o m 2029)</i>	30 000	30 000	80 000
2. Viltförvaltning och jakt			
Förutsättningar för att uppnå politiska mål	18 500	18 500	18 500
Kunskapsunderlag	2 500	2 500	2 500
Moderna system och verktyg för effektiviserad övervakning och rapportering om vilt	15 000	12 000	10 000
Summa	896 000	1 198 000	1 706 000

Sveriges natur – restaurering

Det behövs betydande insatser för att trygga förutsättningarna för Sveriges natur och biologiska mångfald, och för genomförandet av naturrestaureringsförordningen. Regeringsuppdraget med att ta fram förslag till nationell restaureringsplan ger närmare underlag för att precisera behovet av medel och att beskriva de åtgärder som krävs.² Vi har delat in Naturvårdsverkets äskande gällande Sveriges natur och restaurering i fyra delar.

Sveriges natur – åtgärder i skyddade områden och för arters livsmiljöer i hela landskapet

I förslaget till nationell restaureringsplan fokuserar vi åtgärdsarbetet primärt på skyddade områden samt på ett urval arter och habitat i hela landskapet. I uppdraget specificerar vi närmare detaljer kring den volym som behövs för att klara Sveriges åtaganden.

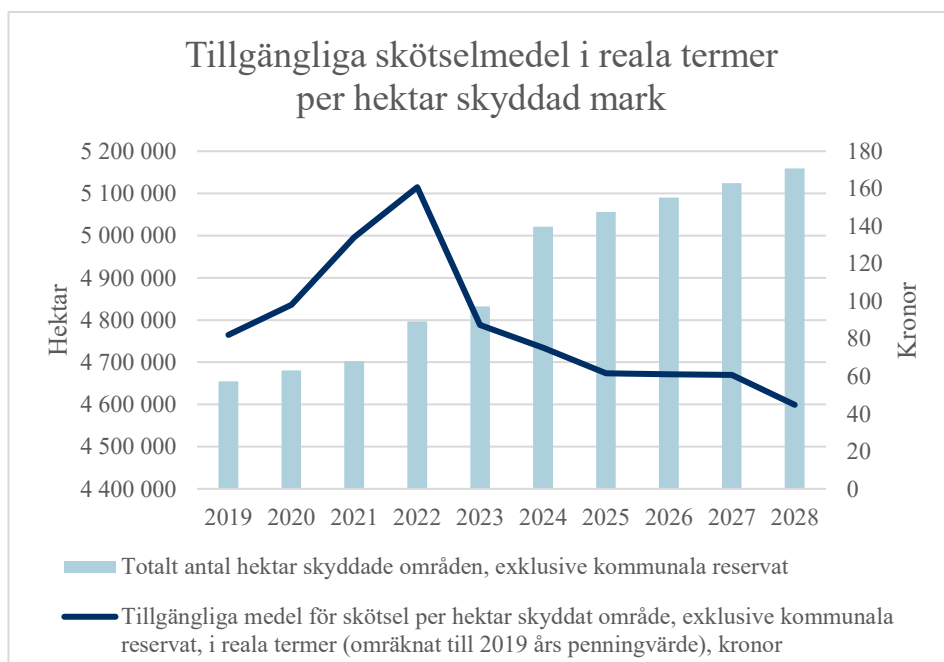
Den hittills aviserade volymen anslagsmedel för kommande år räcker enligt vår bedömning inte till ens för att klara av att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för arter och naturtyper inom befintliga skyddade områden. Åtskilliga skyddade områden behöver **restaureras** för att syftet med naturskyddet ska kunna nås. Antalet skyddade områden ökar kontinuerligt och anslaget behöver öka i

² Regeringsuppdraget "Förslag till nationell restaureringsplan och författningsändringar till följd av EU-förordning om restaurering av natur".

motsvarande takt för att de skyddade markerna ska kunna skötas och tillgängliggöras.

Vid årsskiftet 2024/2025 fanns det totalt cirka 5 890 naturreservat och naturvårdsområden, varav 495 kommunala, och 30 nationalparker som skyddar höga naturvärden. De tillgängliga medlen för skötsel av de skyddade områdena, det vill säga anslagsmedel som inte öronmärkts för andra särskilda syften, väntas 2028–2029 vara nere på den klart lägsta nivån sedan 2014.³ De senaste årens inflation har också urholkat de tillgängliga medlen.

För att visa på utvecklingen över tid i reala termer ger våra beräkningar, med 2019 som basår, att det belopp som med nuvarande anslagsnivå kan läggas per hektar skyddat område väntas bli mer än halverat från 82 kronor per område år 2019 till omkring 37 kronor per område år 2029.⁴

Beträffande de arter som omfattas i EU-direktiv och restaureringsförordningen är Naturvårdsverkets **åtgärdsprogram** ett viktigt verktyg för att vända utvecklingen. Många av arterna är på väg att försvinna för alltid och att läget är allvarligt även i Sverige bekräftas i uppföljningen av miljömålen och den fördjupade utvärderingen (FU23).

³ Vid sidan om anslagets grundnivå om 642 035 tkr har vi då medräknat de tillfälliga satsningarna "Skötsel av naturreservat" för åren 2025–2027 (100 000 tkr per år; Budgetprop. (BP) 2025) resp. för åren 2026–2028 (50 000 tkr per år; BP 2026)).

⁴ Uppgifterna om antalet och volymen hektar skyddade områden samt konsumentprisindex (som mått på de gångna årens inflation) har hämtats från SCB:s statistikdatabas. Förbrukningen av skötselmedel per år kommer från *Återrapportering av medelsanvändning och resultat för skydd av och åtgärder för värdefull natur*. Antagandena om antalet skyddade områden resp. volymen skyddad hektar för åren 2025–2029 har baserats på en uppräknig utifrån medianvärdet av den årliga ökningstakten för perioden 2015–2024. Ingen inflation ingår i beräkningen för åren 2026–2029.

Naturvårdsverket arbetar aktivt för att Sverige ska få del av EU:s LIFE-programmedel. Sju stora projekt pågår och ytterligare fler är i ett ansökningsskede. Programmen ger kostnadseffektiva åtgärder men förutsätter medfinansiering genom anslagsmedel.

Miljömålsberedningens delbetänkande (SOU 2025:21)⁵ ger, vid sidan om regeringsuppdraget om förslag till nationell restaureringsplan, en god indikation på storleksordningen för de medel som behövs. Vår bedömning är att de nivåer som presenteras i delbetänkandet behöver införas över tid de kommande åren och att anslagsökningen bör genomföras som en upptrappning för att ge myndigheterna och entreprenörerna möjlighet att skala upp sin kapacitet successivt.

Sveriges natur – ängs- och betesmarker utanför skyddade områden

Gräsmarker innehåller flera av de naturtyper som har sämst status i EU:s senaste art- och habitatrapportering, och närmare hälften av de hotade inhemska arterna är knutna till dessa marker. Markerna har stora behov av **skötsel och restaurering** för att biologiskt kulturarv ska bevaras. De är också viktiga för betesdjur och djurhållning, och därmed för möjligheten att vara verksam på landsbygden.

En stor del av de gräsmarker som har restaureringsbehov finns utanför skyddade områden. Medlen som omsätts i arbetet med markerna kommer till stor del markförvaltare och näringsliv till del och bidrar på så sätt till en levande landsbygd. De bidrar också till öppna, varierade landskap som ger en rikare biologisk mångfald och som är attraktiva för rekreation. Många markägare väntar nu på möjligheten att få ersättning.

Vi välkomnar regeringens satsning på åtgärder för restaurering och skötsel av ängs- och betesmarker i budgetpropositionen 2025. Samtidigt bedömer vi att mer medel än så behövs för **ersättningsprogrammet till lantbrukare och andra markförvaltare** gällande restaurering och vissa skötselåtgärder för ängs- och betesmarker. Programmet omfattar restaurering av betesmarker och slåtterängar, restaureringshamling och hamling av träd med natur- och kulturmiljövärden, naturvårdsbränning av ljunghed och gräsmark samt myrslåtter. De åskade beloppen utgår från regeringsuppdraget om ett nationellt ersättningssystem för restaurering och skötsel av vissa ängs- och betesmarker med natur- och kulturvärden samt den fördjupade utvärderingen (FU23). I förslaget om 135 mnkr som vi bedömer behövs årligen för verksamheten har vi tagit hänsyn till de satsningar på programmet som pågår till och med 2027.⁶

Sveriges natur – kunskapsunderlag och karteringskrav

Den beslutade förordningen om restaurering av natur inom EU ställer upp bindande tidsatta mål och krav på informationsförsörjning och kunskap om arter och

⁵ Förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF), se bland annat kapitel 15, "Förslag om förvaltning av skyddade områden".

⁶ I BP2023 tillfördes programmet 15 mnkr per år 2023–2027 ("Överföring medel för nationella åtgärder för landsbygdsutveckling"), och i BP2025 tillfördes 50 mnkr 2027 ("åtgärder för restaurering och skötsel av ängs- och betesmarker"). Därefter saknas i nuläget finansiering.

livsmiljöer och övervakning. Här följer därför ett särskilt förslag för att Sverige ska kunna uppfylla kriterierna enligt den nya förordningen i enlighet med den ambitionsnivå som klarlagts i pågående regeringsuppdrag. Beloppen som vi föreslår är bedömningar som specificerats närmare i förslaget till nationell restaureringsplan, och vilka går utöver regeringens pågående satsning på implementering av naturrestaureringsförordningen.⁷

Kraven i förordningen innebär att 90 % av livsmiljöernas yta ska vara **karterade** senast 2030 och 100 % senast 2040. Sverige saknar framför allt heltäckande kartor över var livsmiljöer finns, deras status/kvalitet och lämpliga platser för återställning. Karteringen inriktas till en början på skyddade områden och statligt ägd mark.

En stor mängd information från många olika aktörer behöver hanteras i arbetet. För att karteringen ska kunna bedrivas effektivt behöver stöd av **digitala kunskapsunderlag, fjärranalyser och AI-bearbetning** utvecklas. Digitala värden i skogen (DVIS) är en viktig pusselbit och vi planerar för att delar av arbetet ska bedrivas i tät samverkan med Skogsstyrelsen, som också själva går in med ett kompletterande äskande från sitt håll för detta område. Nyttan med karteringsarbetet och tillgängliggörandet av data väntas även kunna komma näringslivet och andra aktörer tillgodo.

Sveriges natur – invasiva främmande arter

Den pågående satsningen på bekämpning av invasiva främmande arter om 30 mnkr för åren 2027–2028 skulle behöva förstärkas och göras permanent för att arbetet ska få tillräcklig och varaktig effekt. Kostnaderna för att komma till rätta med skadliga invasiva främmande arter blir betydligt högre i framtiden om inte insatserna görs i tid. Påbörjade insatser behöver fortsätta och följas upp för att inte det arbete som redan utförs ska riskera att vara ogjort inom ett fåtal år. Därför föreslår vi en förstärkning om ytterligare 30 mnkr åren 2027 och 2028, samt att satsningen därefter ökar och samtidigt görs permanent med nivån 80 mnkr per år från och med 2029. Förslaget går i linje med vad som uttrycks i förslaget till nationell restaureringsplan.

Viltförvaltning och jakt

Viltförvaltning är idag en samhällsfråga som påverkar många viktiga samhällsintressen, till exempel livsmedelsproduktion, trafik, skogsnäring och turism. Naturvårdsverkets arbete grundar sig på viltstrategins tre perspektiv om att bruka viltet som resurs, begränsa skador som viltet orsakar och bevara viltet hållbart och långsiktigt. Vi ser behov av tre särskilda satsningar inom området jakt och vilt under perioden 2027–2029.

Förutsättningar för att uppnå politiska mål

Vildsvin: För vildsvinsförvaltningen föreslås att regeringen avsätter särskilt riktade medel till Naturvårdsverket att fördela till länsstyrelserna i de 16 län som främst berörs, samt till Naturvårdsverket för att samordna och vägleda länsstyrelsernas

⁷ Satsningen omfattar 80 mnkr 2027 och 95 mnkr 2028.

arbete. Beloppet föreslås vara 15 mnkr per år inom en tidsram på fem år med syfte att vara en tidsbegränsad förstärkning för att **stödja lokal samverkan i förvaltningen av vildsvin**. Detta enligt delredovisning av regeringsuppdraget om att ta fram en åtgärdsplan för effektiv vildsvinsförvaltning. Satsningen ska förbättra hantering av eventuella nya utbrott av afrikansk svinpest, minska skador i jordbruk och trafik, och bidra till att vildsvinen nyttjas som resurs.

Skarv och säl: Enligt havspropositionens innehåll förväntas en framtida aktiv förvaltning av säl och skarv. En sådan förvaltning skapar behov av årligt framtagna **beskattningsmodeller** och utveckling av **system för att följa avskjutning** av såväl skarv som säl vilket kräver resurser. Vidare föreslås särskilt riktade medel om 2,5 mnkr under år 2027–2031 för att ge Naturvårdsverket möjlighet att inom ramen för ett nytt regeringsuppdrag upphandla en extern leverantör för **riktad skyddsjakt och oljering av skarvägg**.

Klövvt: Resurser behövs även för att kunna genomföra de åtgärder som föreslogs i redovisningen av regeringsuppdraget *Skog och klövvt*. Av särskild vikt är medel för att möjliggöra **lokala flerartsförvaltningsprojekt** samt att utveckla *älgdata.se* så att webbportalen kan möjliggöra en **central nod för adaptiv klövvtförvaltning**. Vidare behöver det utvecklas metoder för att beräkna populationsstorlekar av de olika hjortdjursarterna vilket beskrivs under satsningen nedan.

Kunskapsunderlag

Naturvårdsverket ser ett ökat internationellt engagemang och intresse för fåglars populationsutveckling, skyddsstatus och förvaltning. Det pågår flera arbeten inom EU där Sverige förväntas **bidra med kunskap**, särskilt avseende **sjöfågel**. Detta är en förutsättning för att fortsätta bedriva jakt i nuvarande omfattning samt öppna för att fler arter ska kunna bli jaktbara.

Moderna system och verktyg för en effektiviserad övervakning av vilt och skador från vilt och ett återrapporteringssystem för fäلت vilt

I satsningen vill Naturvårdsverket utveckla **nationella viltövervakningssystem baserade på ny teknik** som viltkameror, drönare och DNA tillsammans med universitet och intresseorganisationer. Satsningen baseras på de kunskaper och verktyg som tagits fram inom tidigare externa projekt finansierade genom verksamhetsbidrag och forskningsbidrag från Naturvårdsverket. Ett viltövervakningssystem möjliggör såväl adaptiv klövvtförvaltning som uppföljning av de arter som jagas genom allmän jakt.

Det finns även behov av att ta fram ändamålsenliga **system för återrapportering av fäلت vilt**. Särskilt vad gäller jakt på fåglar, där det inom EU finns ökade förväntningar på att medlemsländerna kan säkerställa en adaptiv förvaltning av arter i enlighet med reglerna i fågeldirektivet. Vi avser även starta en **pilotstudie** med den metod för att identifiera och analysera skador på gröda av vildsvin som tagits fram i ett regeringsuppdrag samt i en rapporterad verksamhetsanalys. En sjösättning av metoden i ett mindre format innebär möjligheter att prova och bygga upp ett system gradvis och till största möjliga nytta.

Länsstyrelsernas dispositionsrätt

Naturvårdsverket bör vara den myndighet som gör bedömningar om nationella prioriteringar och fördelningar av anslagsmedel när det inte är uppenbart att en tilldelning av medel ska ske på annat sätt. Det har att göra med Naturvårdsverkets roll som nationell myndighet för biologisk mångfald, friluftsliv och vilt. Nationella prioriteringar och fördelningar görs utifrån internationella och nationella mål, strategier och planer samt de regionala förutsättningarna och behoven.

Det kan vara lämpligt och effektivt att tilldela länsstyrelserna dispositionsrätt på medel som hämtas från 1:3-anslaget för att finansiera tjänster vid samtliga länsstyrelser när alla länsstyrelser ska tilldelas lika stor finansiering. Exempel har varit arbete med våtmarker, invasiva främmande arter och friluftsliv. I andra fall är det enligt vår uppfattning olämpligt att ge fördelningsansvaret för bidragsmedel till länsstyrelserna genom Länsstyrelsen i Örebro län.

Att ha medel på dispositionsrätt kan ge inlåsnings effekter för verksamheter vilket omöjliggör omprioriteringar och omfördelningar mellan anslagsposterna under året. Det är vidare ofta snårigt att i regleringsbrevet följa hur rapporteringen av medel på dispositionsrätt ska ske.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

Anslaget finansierar idag en mängd olika verksamheter och vi har ovan visat på de behov vi bedömer vara allra mest prioriterade de följande åren. Utebliven finansiering av den föreslagna omfattningen skulle medföra en rad risker och konsekvenser för arbetet med naturvård, biologisk mångfald, viltförvaltning och friluftsliv som återges här.

- Betydligt färre skötsel- och restaureringsinsatser för värdefull natur både inom och utanför skyddade områden. Möjligheten att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för många naturtyper och livsmiljöer för hotade arter minskar därmed avsevärt. I förlängningen ökar risken för fortsatt minskning av biologisk mångfald i Sverige.
- Betydande risk att Sverige inte lever upp till kraven som följer av det nya globala ramverket och EU:s strategi för biologisk mångfald, EU:s naturvårdsdirektiv, EU:s naturrestaureringsförordning samt flera andra internationella åtaganden och konventioner som rör arter och naturtyper.
- Svårare att skapa förutsättningar för att nå de naturmiljöinriktade miljö kvalitetsmålen.
- Lägre sysselsättning över hela landet hos entreprenörer, konsulter och myndigheter.
- Nya nationalparker och andra besöksvärda skyddade områden riskerar att inte kunna tillgängliggöras för att möjliggöra besök eller turism.
- Nedskuret underhåll för byggnader och anläggningar kan leda till förkortad livslängd, säkerhetsbrister (till exempel på utsikts-/fågeltorn, leder och broar) samt en betydande underhållsskuld i framtiden och kostnader för avveckling av anläggningar.

- Naturum riskerar att behöva minska på verksamheten till ett minimum och i vissa fall stänga ner helt.
- Utmaningarna inom viltförvaltningen med vildsvin, sälar, skarv och klövvilt kan inte hanteras tillräckligt och minskade skador kan utebli. Inventeringsverksamheten när det gäller vilt blir av lägre kvalitet och omfattningen motsvarar inte behoven. Det kan leda till att förtroendet för resultaten minskar och minskade möjligheter till jakt på fågel. Konflikter inom vilt- och rovdjursförvaltningen riskerar att öka.
- Information och kunskapssammanställningar om förekomst och hänsynsbehov när det gäller naturtyper och arter riskerar att inte kunna tas fram, tillgängliggöras och rapporteras i enlighet med krav i EU-lagstiftning och konventioner.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskrediten för ap 2 uppgår till 6 mnkr för 2026. Vi föreslår en utökad anslagskredit på 20 mnkr 2027. Verksamheten är komplex och berör väldigt många olika delverksamheter och externa aktörer, inklusive samtliga länsstyrelser. Den är också till viss del händelsestyrd. Det förekommer att byggprojekt blir försenade av olika skäl, exempelvis väder. Akutmedel för rovdjur och DNA-provtagning vid rovdjursinventering är andra exempel på händelsestyrda kostnader som ofta kommer sent på året. En utökad anslagskredit skulle öka effektiviteten i styrningen av anslagsmedlen bland annat genom att minska omfattningen av täta uppföljningar och prognoser mot slutet av året.

Bemyndigandet för anslagsposten uppgår för 2026 till 900 mnkr kronor för perioden 2027–2036. Naturvårdsverket föreslår en motsvarande ram för 2027 och att slutåret sätts till 2037. Eftersom våtmarksprojekt ofta är fleråriga är bemyndiganderamen en förutsättning för att den pågående satsningen på restaurering av våtmarker ska kunna genomföras. Det behövs också ett bemyndigande för att fleråriga LIFE-projekt och avtal avseende förvaltning av värdefulla områden ska kunna tecknas, samt för att fleråriga utfästelser inom ersättningsprogrammet för ängs- och betesmarker ska kunna ingås.

Bemyndigande för ap 3 är satt till 400 mnkr för perioden 2027–2036, vi föreslår motsvarande ram 2027 och att slutår sätts till 2037.

Finansiering av kunskapsnod för friluftsliv

De av riksdagen beslutade nationella friluftslivsmålen säger att det ska finnas god kunskap om friluftslivet. För att stärka denna kunskapsuppbyggnad bör en kunskapsnod etableras, i linje med uppföljningen av friluftslivsmålen från december 2025. Noden ska knyta samman lärosäten med friluftslivsforskning och fungera som ett kompetenscenter som, i samverkan med friluftslivets aktörer, bedriver och stödjer forskning samt vårdar och sprider forskningsbaserad kunskap.

En sådan nod ger aktörerna bättre möjligheter att bevara och utveckla friluftslivets förutsättningar genom tydligare och mer samlad vägledning. Det bidrar till förbättrad folkhälsa, stärkt civil beredskap, ökad naturförståelse och regional utveckling. Noden skulle även skapa en starkare koppling mellan forskning och

praktik och ge ett mer systematiserat underlag för uppföljningen av de tio friluftspolitiska målen. Vi ser därför gärna att medel tillförs ett lämpligt lärosäte för att etablera denna kunskapsnod.

3.1.4 Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 1 tilldelas 731 mnkr 2027, 856 mnkr 2028 och 801 mnkr 2029. Myndigheten ansluter till regeringens förslag avseende anslagspost 5.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 1 Sanering och efterbehandling av förorenade områden	523 818	540 818	565 818	510 818
<i>Förstärkning ap. 1</i>		190 000	290 000	290 000
Summa ap. 1		730 818	855 818	800 818
Ap 5 Hantering av visst farligt avfall	50 000	50 000	50 000	50 000
Summa, anslagsposter som disponeras av Naturvårdsverket	573 818	780 818	905 818	850 818

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Föroreningar i mark och sediment är en följd av vår industrihistoria och skapar idag en miljöskuld som påverkar både människors hälsa och ekosystem. Om miljögifter inte åtgärdas kan de leda till höga samhällskostnader, hinder för stadsutveckling, förlust av dricksvattentäkter och minskad livsmedelsproduktion. Sanering av förorenade områden är därför avgörande för att **minska riskerna för hälsa och viktiga ekosystemtjänster**.

För att kunna minska höga miljö- och hälsorisker krävs en långsiktigt stabil finansiering och en förstärkning av ap 1 för att möjliggöra att fler statligt finansierade åtgärder kan gå in i åtgärdsfas utan flera års fördröjning. Många av de högst prioriterade områdena är nu färdigutredda och redo för åtgärd.

Under 2025 har Naturvårdsverket finansierat fler åtgärdsobjekt än tidigare år. I oktober pågick arbete på 110 objekt och antalet ansökningar om statlig finansiering fortsatte att öka. Per 26 januari har 358 mnkr beslutats för åtgärder 2026, tillsammans med ej beslutade ansökningar fylls hela utrymmet för året. Närmare 30 högt prioriterade ansökningar från 2025 belastar 2026 och kommande år. Under hösten pausades nya beslut då medlen för 2026 nästan var uppbokade och planeringsförutsättningarna bristfälliga. Länsstyrelsernas prognos visar att ansökningarna väntas öka ytterligare de närmaste 3–4 åren.

Saneringsåtgärder (tkr) 2026-01-26	2026	2027	2028	2029
Uppbundet/beslutat	358 072	202 609	90 206	29 853
Ej beslutade ansökningar	143 536	56 315	44 500	13 298
Summa mottagna ansökningar	501 608	258 924	134 706	43 151
Prognos kommande ansökningar	144 946	1 096 288	1 655 541	1 574 953

Myndigheternas finansiella och administrativa förutsättningar är avgörande för ett effektivt arbete med att inventera och åtgärda de mest förorenade områdena. Kommunerna har tillsynsansvar för över 80% av dessa områden och behöver stöd genom Naturvårdsverkets tillsynsvägledning. För att tillsynsmyndigheterna ska kunna använda resultaten och driva förorenare att betala för åtgärder krävs att finansieringen fortsätter. Fortsatt finansiering och samverkan mellan Naturvårdsverket, länsstyrelserna, SGI och SGU är också nödvändig för att arbetet ska fungera.

Markdirektivet som ska implementeras under 2026–2028 ställer krav på medlemsländerna i EU att utveckla en stegvis riskbaserad strategi för hantering av förorenade områden, beskriva vad som utgör en oacceptabel risk, utveckla ett register samt kartverktyg för potentiellt förorenade och förorenade områden samt inventera, riskbedöma och hantera förorenade områden så att god markhälsa uppnås till år 2050.

Vi har idag ett etablerat system för inventering, riskbedömning och hantering av förorenade områden. Det svenska **systemet för registrering av förorenade områden** behöver dock ses över för att **anpassa** systemet i förhållande **till de krav som följer av markdirektivet**. Det behövs även ett arbete för att **se över nuvarande strategi för hantering av förorenade områden**, och vår **riktvärdesmodell** i samband med att nationella målvärden och utlösande värden utvecklas för bedömning av diffusa markföroreningar. Direktivet lyfter även vikten av att allmänheten involveras och ges möjlighet att lämna synpunkter på den riskbaserade strategin och innehållet i registret över förorenade områden. För att nå allmänheten och arbeta mer samhällsinriktat behöver tydlig och enkel **vägledning** tas fram. En översyn kan också tillgodose behov av ett ökat fokus på cirkuläritet, klimathänsyn och biologisk mångfald i arbetet med förorenade områden.

För att säkerställa genomförandet av markdirektivet och en fortsatt stark samverkan mellan myndigheter som arbetar med förorenade områden bedöms finansieringen behöva förstärkas med cirka 90 mnkr per år under perioden 2027–2029. Dessa medel behövs för att finansiera:

- **Inventering av sediment och andra undersökningar enligt markdirektivet:** cirka 25–50 mnkr per år, för att säkerställa datakvalitet och uppföljning i enlighet med direktivets krav.
- **Samverkan kring sedimentfrågor:** cirka 10 mnkr per år, för fortsatt och fördjupad samverkan mellan berörda aktörer.
- **Samverkan inom ramen för markdirektivet:** uppskattningsvis 5 mnkr per år, för nationell och sektorsövergripande koordinering, metodutveckling och erfarenhetsutbyte.
- **Pilotprojekt:** ytterligare 20–30 mnkr per år bedöms behövas för att kunna fortsätta och vidareutveckla pilotprojekt, i syfte att testa arbetssätt, metoder och prioriteringar inför ett bredare genomförande.

Detta gäller förutsatt att Naturvårdsverket får ett regeringsuppdrag för att implementera direktivet. Kostnaderna avser **genomförande av regeringsuppdrag, inventering, samverkan, undersökningar samt utvecklingsinsatser** som krävs enligt direktivets krav samt fortsatt satsning på **pilotprojekt och ansvarsutredning**.

Utifrån den ansökningsprognos vi fått från länsstyrelserna, analysen av kraven utifrån markdirektivet och behovet av fortsatt samverkan och utveckling ser vi att det finns tydligt underlag för en fortsatt förstärkning och succesiv ökning av anslaget.

KONSEKVENSER AV ATT ETT STABILT OCH LÅNGSIKTIGT ÖKANDE ANSLAG UTEBLIR

Vid en otillräcklig utveckling av anslaget riskerar följande situationer att uppstå under de kommande åren.

- Naturvårdsverket får antingen avslå eller skjuta fram startår för åtgärdsprojekten trots att de har hög prioritet med avseende på miljö- och hälsorisker pga otillräcklig finansiering vilket kan leda till:
 - Tillsynsdrivna projekt stoppas eller bromsas in. Projekt där det finns extern aktör som ålagts att bära en del av åtgärdskostnaderna, riskerar att fördröjas eller helt utebli om statlig delfinansiering uteblir. Av de ca 30 ansökningar om åtgärdsbidrag som för stunden ligger hos Naturvårdsverket för prövning, så föreligger ett begränsat verksamhetsutövaransvar i ungefär hälften av dessa.
 - Finansieringsbeslut vars startår skjuts upp tre eller flera år ökar risken för att både att förutsättningarna i ansökan samt att projektbemanningen ändrats. Det är ineffektivt, särskilt om ändringsansökan görs i nära anslutning till åtgärdsstart. Det finns risk för fördyringar och i värsta fall att projektet behöver revidera utredningsunderlaget.
 - Tempot i det statligt finansierade åtgärdsarbetet bromsas in. Takt i åtgärdsarbetet har ökat och en ryckighet i finansiering skapar både effektivitetsförluster och riskerar att möjligheten att åstadkomma samhälls- och miljönytta skjuts på framtiden eller

uteblir. Mångårigt utrednings- och förberedelsearbete går förlorat. Åtgärder som finansieras via anslaget är sista möjligheten för samhället att åtgärda statens miljöskuld, då det inte längre finns någon ansvarig part som kan stå för kostnaderna.

- Ju längre tid det tar innan landets PFAS-förorenade områden är hanterade, desto större kommer skadorna i miljön och kostnader för att hantera dessa genom exempelvis vattenrening att bli.
- Effekter som följer av ett ändrat klimat, såsom översvämningar och torka riskerar leda till att förorenade områden blir en större belastning på människors hälsa och miljön än de gör idag om inte åtgärder vidtas.
- Mer jungfrulig mark eller jordbruksmark, framför allt storstadsnära, skulle behöva tas i anspråk för exempelvis bostadsbyggande och energiproduktion, i stället för att använda redan exploaterad mark, där vidare exploatering hindras av markföroreningar.
- Förorenade områden som ofta finns i attraktiva strand- och vattennära områden blir i mindre utsträckning tillgängliga för exploatering och ny markanvändning.
- Kapacitet att möta det hot som förorenade områden innebär för yt- och grundvatten som resurs för exempelvis bevattning, livsmedelsproduktion och dricksvattenförsörjningen minskar, med betydande samhällskostnader för rening som följd.
- Takten i att förbättra förutsättningarna för utveckling i småkommuner och landsbygd skulle minska. Många förorenade områden finns på landsbygden och i mindre orter där betydande industrier funnits men nu avvecklats. Dessa områden kan genom efterbehandling bidra till utvecklingen på dessa platser.
- Ett bristande genomförande av markdirektivet i de delar som omfattar riskbedömning och hantering av förorenade områden. I förlängningen kan det leda till större kostnader där vi inte kan använda de system som vi har i Sverige. Det är ett stort antal myndigheter som arbetar med förorenade områden som berörs och bristande samordning kan innebära dubbelarbete och minskad effektivitet.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet för anslagspost 1 uppgår 2026 till 1 868 mnkr. Vi föreslår att nuvarande nivå bibehålls och att slutåret förlängs till 2056. Flera saneringsprojekt är stora och beräknas pågå under många år och det finns ett stort intresse för saneringsåtgärder för bostadsbyggande. Vi förväntar oss flera stora ansökningar utifrån förutsättningarna som beskrevs ovan. Bemyndigandet behöver vara tillräckligt stort för att kunna hantera de förseningar som uppstått, och fatta nya beslut. Bemyndigandet för ap 5 uppgår till 1 500 mnkr, vi föreslår motsvarande nivå 2027 samt att slutåret förlängs till 2056.

Naturvårdsverket föreslår dessutom ytterligare ett tillägg i anslagets ändamål respektive anslagsvillkor att anslaget även får användas att upptäcka miljö- och hälsorisker med PFAS.

Anslagskredit ap 1 uppgår 2026 till 5 000 mnkr. Naturvårdsverket föreslår att motsvarande anslagskredit fastställs för 2027.

3.1.5 Anslaget 1:5 Miljöforskning

Naturvårdsverket ansluter sig till regeringens förslag 2027–2029.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 1 Miljöforskning	93 825	93 825	93 825	93 825
Summa	93 825	93 825	93 825	93 825

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Det är angeläget att Naturvårdsverkets verksamhet är kunskapsbaserad. Kostnadseffektiva insatser i arbetet med klimat, miljö och naturvård kräver **god kunskap om tillståndet i miljön** och om olika **åtgärders effekter**. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten utformar forskningsutlysningar utifrån förvaltningens behov så att kunskapen snabbt kan komma till användning.

Myndighetens forskningsanslag används för att inhämta ny kunskap när kunskapsläget är oklart eller forskningen ännu inte har ägnat uppmärksamhet åt en fråga som myndigheten har i uppdrag att arbeta med. Forskningsanslagen används även när myndigheten har fått ett regeringsuppdrag att ta fram **nya riktlinjer** eller en **ny vägledning på vetenskaplig grund**.

Naturvårdsverket har under flera år betalat ut 17 mnkr kronor i bidrag till Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning (SIVL). Medlen till stiftelsen ska användas till utgifter för statens andel av den forskning som bedrivs samfinansierat med näringslivet samt får även användas för nationell finansiering av EU-projekt. Vi föreslår fortsatta utbetalningar och oförändrat belopp.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet 2026 uppgår till 102 mnkr. Naturvårdsverket har under flera år föreslagit en ökning av bemyndiganderamen till 150 mnkr. Ökningen behövs för att effektivt kunna använda anslaget och är en förutsättning för att lysa ut och bevilja fleråriga forskningsprojekt, samfinansiering av tjänster och en förutsättning för medverkan i EU-gemensamma forskningssatsningar. Ett utökat bemyndigande skulle minska kostnaderna för den administrativa hanteringen på Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Vi föreslår att slutår sätts till 2031.

3.1.6 Anslaget 1:11 Åtgärder för havs och vattenmiljö

Naturvårdsverket ansluter sig till regeringens förslag för anslagspost 1 inom anslaget 1:11 Åtgärder för havs och vattenmiljön 2027 och 2028 och föreslår att finansieringen för att städa stränder och badvikar permanentas.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 1 Städning av stränder och badvikar	16 000	20 000	20 000	0
<i>Förstärkning ap. 1</i>				20 000
Summa, anslagsposter som disponeras av Naturvårdsverket	20 000	20 000	20 000	20 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Strandstädning med gott resultat har möjliggjorts i drygt tjugo bidragsberättigade kommuner.

Naturvårdsverket föreslår att **bidraget för strandstädning till kommuner** fortsätter på samma nivå om 20 mnkr från och med 2029. Den statliga finansieringen har gjort tydlig nytta i miljön och vi bedömer att det inte finns andra aktörer som kommer finansiera arbetet. Saneringsbördan för strandstädning slår också ojämnt mellan kommunerna där särskilt Bohuskusten är svårt drabbad av marint skräp.

Konsekvenserna av att anslaget skulle upphöra och saneringen utebli, bedöms innebära både olägenhet för friluftsliv samt långsiktig nedbrytning till mer svårsanerad mikroplast i vattendrag och havsmiljö. Ett sådant bidrag behöver inte hanteras av Naturvårdsverket utan kan läggas på kommun eller annan aktör. Det viktiga är att satsningen inte försvinner.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet uppgår 2026 till 20 mnkr med ett slutår 2028. Vi föreslår motsvarande ram för 2027 och att slutåret behöver förlängas om anslaget permanentas.

3.1.7 Anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete

Naturvårdsverket ansluter sig till regeringens förslag 2027–2029.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 1 Bilateralt miljösamarbete	29 400	29 400	29 400	29 400
ap. 2 Utveckling av den internationella klimatpolitiken	15 000	15 000		
Summa, anslagsposter som disponeras av Naturvårdsverket		44 400	29 400	29 400

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Klimat- och miljöfrågornas gränsöverskridande karaktär gör internationellt samarbete till en viktig del av Sveriges miljöarbete. Anslagspost 1 möjliggör för Naturvårdsverket att tillsammans med Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten och SMHI samarbeta med aktörer som har stor påverkan på den globala miljön. Dessa samarbeten är strategiskt viktiga för det internationella

klimat- och miljösamarbetet samt en del i att stärka Sveriges roll och inflytande internationellt.

Anslaget skapar förutsättningar för att **stärka Sveriges position och genomslag** och riktas för närvarande framför allt mot multilaterala processer. Regeringen har signalerat ökat behov av stöd i arbetet med det uppkommande **ordförandeskapet i Arktiska rådet**. Naturvårdsverket har därför redan 2026 omdisponerat anslagsanvändningen för att skapa utrymme för detta arbete. Samtidigt har de bilaterala insatserna behövt minskas i omfattning och fokuserar i första hand på Kanada, Indien och Brasilien. Genom att kombinera vissa bilaterala samarbeten med ett aktivt och långsiktigt engagemang i multilaterala forum kan Sverige tydligare bidra till genomslag för svenska intressen. Inom den nuvarande finansieringsramen behöver dock Naturvårdsverket återkommande välja bort bilaterala samarbeten med andra länder. Andra länders intresse för samverkan är särskilt stort inom området utsläppshandel.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet för anslagspost 1 uppgår till 6,4 mnkr för år 2026.

Naturvårdsverket föreslår att nivån för 2027 sätts till 2 mnkr utifrån ändringar i verksamheten och att slutår sätts till 2030.

3.1.8 Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur tilldelas 2 835 mnkr 2027, 3 580 mnkr 2028 och 4 325 mnkr 2029.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 1 Skydd av värdefull natur	1 165 500	785 500	785 500	785 500
<i>Förstärkning ap.1</i>		2 049 500	2 794 500	3 539 500
Summa, anslagsposter som disponeras av Naturvårdsverket		2 835 000	3 580 000	4 325 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Det behövs ytterligare insatser för skydd av värdefull natur. De artrika svenska skogarna försvinner i snabb takt och det krävs resurser för skydd inom kort om områdena ska kunna bevaras. Naturvårdsverkets äskande är därför betydande för de närmaste åren men nivån bedöms därefter kunna sänkas igen.

Naturskyddet bidrar till bevarandet av **biologisk mångfald** och **kolrika ekosystem** som är viktiga för att **motverka klimatförändringar**. Anslagsmedlen är betydelsefulla för att Sverige ska kunna **uppfylla krav enligt EU:s naturvårdsdirektiv och naturrestaureringsförordningen**, för att leva upp till Sveriges **åtaganden enligt LULUCF** liksom för **utfästelser och mål i EU:s strategi för biologisk mångfald 2030**.

Enligt *En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster* är formellt skydd ett viktigt bidrag till åtgärds mål 3 i Kunming–Montreal-ramverket om att skydda minst 30 procent av alla land- och inlandsvattenområden, liksom av alla kust- och havsområden. Regeringens Havsmiljöproposition anger vidare att Sverige ska utöka och förstärka skyddet av marina områden.

Regeringens vilja att tillgodose markägarnas intresse är beroende av att det finns medel eller ersättningsmarker att tillgå. De senaste åren har myndigheterna haft begränsade möjligheter att ta tillvara intresse för skydd från markägare med hänsyn till att tillgången på medel för skydd varit otillräcklig.

Skogsägarnas intresse för att formellt låta skydda sina värdefulla skogar är mycket stort och Naturvårdsverket hade redan i oktober 2025 in-tecknat hela årets anslag för områdesskydd. Under förra året inkom det vidare över 200 intresseanmälningar om formellt skydd av skog från markägare till länsstyrelserna, gällande ca 13 500 hektar. Länsstyrelserna bedömer dock att det egentliga intresset från markägarna är långt större än så om mer medel för skyddet skulle finnas tillgängligt. Ersättningar bör kunna betalas ut till skogsägarna utan att dessa behöver vänta, så att incitamenten att skydda värdefull skog ökar.

Regeringens skogsproposition 2021/22:58 anger att regeringen har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar ska bevaras genom formellt skydd, skogsägarnas frivilliga avsättningar och miljöhänsyn vid avverkning. Enligt den svenska modellen ska staten, skogliga aktörer och skogsägare tillsammans bidra till att skogar med höga naturvärden bevaras, vilket innebär att skogsbruket inte ensamt ska axla regeringens och riksdagens ambition om att skyddsvärda skogar inte ska avverkas. För att propositionens inriktning med fokus på frivillighet ska få genomslag så krävs det tillräckligt med medel för **ersättning till markägare för intresseanmälningar om formellt skydd**.

Enligt förslaget till nationell restaureringsplan som redovisas i februari 2026 är formellt skydd är ett **viktigt verktyg** för att leva upp till **icke-försämringskravet i naturrestaureringsförordningen**, särskilt i skogsekosystemet, där det även säkerställer att markägare som inte själva vill ta ansvaret kan få ersättning när pågående markanvändning avsevärt försvåras. Myndigheterna föreslår i planen att takten med formellt skydd ökas till 30 000–50 000 hektar årligen. Genom statliga insatser minskar krav på markägare och företag och möjliggör att ta tillvara markägarnas frivilliga insatser.

Naturvårdsverket föreslår att Sverige i linje med detta formellt bör skydda cirka 112 500 hektar värdefulla skogar under perioden 2027–2029. Omfattningen av skyddet föreslås stegvis trappas upp under perioden.⁸ Behovet av anslagsmedel har

⁸ Beräkningen av anslagsmedel baseras på en genomsnittskostnad om 95 tkr / ha produktiv skogsmark. Kringkostnader för skyddet estimeras till 4,5 tkr / ha vid sidan om kostnader för IT-system (50 000 tkr/år). Volymerna för skydd är bedömda till 30 000 ha (2027), 37 500 ha (2028) och 45 000 ha (2029). Beloppen har avrundats i äskandet och kostnader för att skydda kust-, havs- och limniska arealer har inte specificerats i beräkningarna.

justerats utifrån pågående arbete med redan erhållna ersättningsmarker från Sveaskog.⁹

När det gäller den finansiering som behövs för att förverkliga regeringens skogspolitik så skulle delar av behoven, om regeringen finner det passande, kunna lösas genom att initiera ett ytterligare paket med ersättningsmarker. Eftersom det pågående arbetet med ersättningsmarker från Sveaskog är riktat till enskilda och allmänningsskogar, vore det i så fall lämpligt att inrikta ett kommande paket ersättningsmarker så att markerna kan erbjudas också till juridiska personer. Anledningen är att länsstyrelserna har identifierat ca 100 000 ha skyddsvärd produktiv skog nedanför fjällnära gräns hos juridiska personer. Dessa objekt utmärker sig, vid sidan om höga naturvärden, som särskilt skyddsvärda på grund av sin storlek. Att ersättningsmarker, som komplement till anslagsmedel, är ett kostnadseffektivt sätt att åstadkomma skydd visar sammanställningen av resultat från arbetet med tidigare bytespaket (ESAB1).

När det gäller den del av anslaget som rör rådighetsinskränkning som konsekvens av artskydd så kan medelsbehovet vara väsentligt större än de hittills aviserade 100 mnkr från och med 2027. Naturvårdsverket avstår dock från ett äskande för det ändamålet i detta skede då det ännu är oklart hur regelverket utformas och vad det kommer att leda till.

Länsstyrelsernas dispositionsrätt

Det kan noteras att länsstyrelserna har fått dispositionsrätt för arbete som avser områdesskydd och beslut om naturreservat. Behoven skiljer sig stort inom landet och det är viktigt att fördelningen av anslaget sker utifrån nationella prioriteringar och bedömningar samt att resurser kan fördelas till delar av landet där behoven är extra stora. Naturvårdsverket bedömer att det finns goda skäl som talar för att myndigheten ska fördela medel i de fall det behöver göras nationella prioriteringar.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

Tillförs inte tillräckliga medel till anslaget riskerar följande situationer att uppstå under de kommande åren.

- Möjligheten att uppfylla Sveriges nationella och internationella åtaganden gentemot EU och CBD uteblir genom att:
 - Internationella åtaganden kopplade till biologisk mångfald och EU:s mål för skydd av natur inte kan uppnås.
 - ”Icke-försämringskravet” enligt art- och habitatdirektivet och restaureringsförordningen för naturtyper och arter som är knutna till skogen inte kan upprätthållas.
 - Sveriges anseende och trovärdighet i dessa frågor urholkas.
- Många markägare, framför allt skogsägare, kommer i kläm och får vänta på ekonomisk ersättning. När ett frivilligt engagemang från markägare att

⁹ Intäkterna till anslaget från ersättningsmarkspaketet estimeras till 200 000 tkr per år under 2027–2029.

skydda värdefull natur inte kan mötas ekonomiskt får inte det frivilliga skyddet rätt förutsättningar.

- Delar av kvarvarande oskyddade skogar med unika naturvärden kan försvinna genom avverkning.
- Förutsättningarna för en utvecklad naturturism försämrats.
- Om fjällnaturskogar som har höga naturvärden inte kan ersättas genom frivilligt skydd ökar risken att markägarna i stället ansöker om avverkningstillstånd. Vid nekad ansökan med anledning av naturvärdena behöver då Skogsstyrelsens anslagsmedel täcka det nekade tillståndet. Kostnaden för bevarandet av dessa skogar blir därmed totalt sett högre för staten i och med den dubbla administrationen, och processen blir onödigt besvärlig för skogsägarna.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskrediterna uppgår 2026 till 10 mnkr. Anslaget finansierar ersättningar till markägare och i vissa fall kan skyldigheter uppstå på grund av rättsprocesser beträffande ersättningsnivåer som Naturvårdsverket är skyldig att göra avsättning för under innevarande år. När domar gällande sådana processer faller ut sent på året kan det uppstå behov av anslagskredit. Vi föreslår därför en utökad anslagskredit till 25 mnkr för 2027.

Beställningsbemyndigandet uppgår 2026 till 35 mnkr. Bemyndigandet behövs främst för naturvårdsavtal och fleråriga bidragsbeslut till kommuner och länsstyrelser. Nyttjandegraden för bemyndiganderamen är något osäker framöver med hänsyn till att arbetssätten håller på att ändras. Vi föreslår en oförändrad ram om 35 mnkr för 2027 och att slutår sätts till 2069.

3.1.9 Anslaget 1:16 Klimatinvesteringar

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 1 fastställs till 4 000 mnkr 2027–2033 och att anslagspost 6 tilldelas 125 mnkr per år 2027–2033. Vi föreslår också att anslaget förlängs till minst 2033.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 1 Stöd till klimatinvesteringar	4 290 000	3 375 000	2 375 000	1 375 000
<i>Förstärkning ap 1</i>		<i>625 000</i>	<i>1 625 000</i>	<i>2 625 000</i>
Summa ap 1		4 000 000	4 000 000	4 000 000
ap. 6 Administration – del till NV	125 000	125 000	125 000	125 000
Summa, anslagsposter som disponeras av Naturvårdsverket	4 415 000	4 125 000	4 125 000	4 125 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Klimatklivet är regeringens bredaste investeringsstöd för att **minska utsläpp** och en central del i **utbyggnaden av laddinfrastruktur** i Sverige. Stödet underlättar **näringslivets omställning** och bidrar till att Sverige når både **ESR-åtaganden inom EU och nationella klimatmål**.

Eftersom många åtgärder sträcker sig över flera år behövs långsiktiga och förutsägbara ramar. Naturvårdsverket bedömer därför att en säkrad finansiering fram till och förbi 2030 är nödvändig, med höga årliga anslag och ett starkt bemyndigande.

Utöver klimatnytta stärker Klimatklivet Sveriges attraktionskraft för **gröna investeringar**, bidrar till **försörjningstrygghet** och ökar **näringslivets konkurrenskraft**. I en orolig omvärld utgör stödet även ett verktyg för ökad **civil beredskap** genom ökad fossilfri produktion.

Stödet sammanfaller med EU:s klimatomål till 2030, och kan spela en fortsatt viktig roll även bortom 2030, bland annat mot EU:s beslutade klimatomål till 2040. Naturvårdsverket föreslår därför att Klimatklivet förlängs till minst 2033.

Administration

Naturvårdsverkets kostnader för administration föreslås förstärkas till 125 mnkr per år under perioden 2027–2029. Ett stabilt, högt anslag kräver omfattande resurser för att **rättssäkert bedöma ansökningar** samt **följa upp och kontrollera** att statens medel används korrekt. Till följd av att Klimatklivet är en del av Sveriges återhämtningsplan (RRF) har administrationen generellt ökat med flera årsarbetskrafter och utveckling av it-system innebär ökade kostnader. Från 2026 upphör möjligheten att finansiera Klimatklivet med stöd från EU:s återhämtningsfond (RRF), i enlighet med fondens tidsramar, men omfattande arbete med uppföljning och rapportering av redan beviljade projekt kommer att kvarstå under flera år framöver.

Det är viktigt att länsstyrelsen ges de resurser som behövs för att arbeta med att bland annat ta emot ansökningar och driva ett främjande arbete med lokala aktörer för att identifiera vilka åtgärder som är särskilt angelägna i regionen, samt att berörda aktörer får den vägledning som behövs. I uppföljning av genomförda åtgärder utgör också länsstyrelsen en viktig kontrollfunktion.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVNA FÖRUTSÄTTNINGAR

Tillförs inte tillräckliga medel till anslaget riskerar följande situationer att uppstå under de kommande åren.

- Utan finansiering 2027–2033 kan näringslivets konkurrenskraft försvagas, utsläppen öka och större investeringar inom vätgas- och biogasproduktion utebli.
- Utan höga anslagsnivåer och en stabil bemyndiganderam minskar Naturvårdsverkets flexibilitet vid förseningar eller omtag i projekt.
- Utan tillräckliga administrativa resurser riskerar myndigheten att inte kunna upprätthålla den kvalitet, transparens och regelefterlevnad som statliga stöd kräver.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet uppgår 2026 till 8 000 mnkr med ett slutår 2030. Vi föreslår motsvarande ram 2027 och att slutår sätts till 2033.

De större projekt som får stöd via Klimatklivet har ofta en lång uppstartsfas i form av planering, projektering och eventuell tillståndsgivning enligt miljöbalken eller PBL. De stora kostnaderna uppstår sedan i själva genomförandet när anläggningen byggs. Vid driftsättningen blir kostnaderna lägre igen. Dessa tre faser är i regel mellan två till fyra år, beroende på åtgärdens storlek och komplexitet. Därtill drabbas många åtgärder av svårigheter med leveransförseningar, vilket gör att utbetalningar måste skjutas på kommande år.

För att ha flexibilitet i utbetalningar i befintliga projekt och samtidigt ha tillräckligt med utrymme för korta projekt såsom Ladda bilen eller utbyten av oljepannor så föreslår Naturvårdsverket att en möjlighet att disponera anslagssparande kopplas till anslaget.

3.1.10 Anslaget 1:21 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden

Naturvårdsverket ansluter till regeringens förslag, och föreslår att 26,8 mnkr som avsatts för att administrera fonden 2026 även anslås 2027.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 1 Åtgärder inom ramen för den sociala klimatfonden	400 000	900 000	1 400 000	1 400 000
Summa	400 000	900 000	1 400 000	1 400 000

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet uppgår 2026 till 1 100 mnkr med ett slutår 2032. För 2027 och 2028 så bedömer vi att det behövs en bemyndiganderam som uppgår till 2 050 mnkr och 1 400 mnkr 2029. Vi föreslår att slutår sätts till 2032.

3.1.11 Anslag för finansiering av räntekostnader med anledning av överklagande

Naturvårdsverket beslutade om produktavgifter enligt förordningen den 3 september 2025. Ett antal beslut om produktavgift har överklagats till mark- och miljödomstol. Handläggningen pågår. Sammanlagt avser överklagandena produktavgifter som uppgår till cirka 180 mnkr. De produktavgifter som överklagandena avser har inbetalats till Naturvårdsverket.

Av 23 § följer att om en nedskräpningsavgift har satts ned efter ett överklagande ska ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) betalas för tiden från den dag avgiften betalades till och med den dag avgiften återbetalas.

Det är i dagsläget oklart när målen kommer att vara slutligt avgjorda. Om domstolen dömer till de klagandes fördel utgår ränta. Det saknas medel och anslag som möjliggör utbetalning som kan användas för att täcka en sådan räntekostnad. Kostnaden är inte hänförlig till Naturvårdsverkets verksamhet och kan således inte finansieras genom Naturvårdsverkets förvaltningsanslag.

De inbetalade produktavgifterna hanteras idag inte på ett räntebärande konto. Diskussioner pågår just nu med Riksgälden om ett sådant konto bör skapas. Frågan om finansiering av ränta kvarstår dock även om avgiftsmedel sätts på ett räntebärande konto. Idag är avkastningsräntan ungefär dubbelt så hög som den inlåningsränta som Riksgälden ger till sina räntebärande konton.

Mot bakgrund av vad som beskrivits ovan gör Naturvårdsverket bedömningen att det behövs ett anslag vars anslagsändamål gör det möjligt att täcka eventuella räntekostnader. Vi uppskattar att räntekostnaden uppgår till ca 1,5 mnkr för 2025 och 9 mnkr per år med dagens förutsättningar. Vår bedömning är också att domslut meddelas 2027. Om avgifter tas ut 2026 tillkommer ytterligare räntekostnader om inte domarna vunnit laga kraft.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. X ränteutgifter för överklagande	0	19 500		
Summa	0	19 500		

3.2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

3.2.1 Anslaget 1:1 Biståndsverksamhet

Naturvårdsverket föreslår dispositionsrätt på anslaget under tre år för att säkra en grundläggande nivå för myndighetens utvecklingsinsatser för EU-tillnärmning i Ukraina med närområde inom klimat och miljö. Sida finansierar Naturvårdsverkets insatser i Ukraina tom augusti 2027 och har uttryckt att Naturvårdsverket även därefter bör fortsätta sina insatser. Pågående förändringar i Sidas arbetssätt skapar stora osäkerheter för Naturvårdsverkets fortsatta finansiering på kortare sikt för denna verksamhet. En paus i finansieringen skulle leda till att upparbetade samarbeten i Ukraina förloras och nödvändig expertkompetens på Naturvårdsverket tappas, och att Ukrainas närmande till EU tappar fart. Vi föreslår att insatserna tilldelas 20 mnkr årligen 2027–2029 för att säkra en grundnivå i verksamheten.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. x Utvecklings-insatser i Ukraina inom klimat och miljö		20 000	20 000	20 000
Summa, anslagsposter som disponeras av Naturvårdsverket		20 000	20 000	20 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Stödet till Ukraina är Sveriges främsta biståndspolitiska prioritering. Sveriges uppbyggnads- och reformsamarbete med Ukraina syftar till det övergripande målet om Ukrainas EU-integration. Naturvårdsverket samarbetar med Ukraina i deras

EU-tillnärmningsprocess med finansiering från Sida. Det pågående samarbetet **stöttar landets närmande till EU** kring hela kapitel 27 (klimat och miljö) och har även ett särskilt riktat stöd inom **avfallsområdet**. Under perioden 1 september 2024 till 31 augusti 2027 finansierar Sida arbetet med en total budget på 45,9 mnkr, varav drygt 20 mnkr per år under de sista två åren.

Utifrån regeringens biståndspolitiska prioriteringar för Ukraina har Sida efterfrågat en stärkt roll för Naturvårdsverket i Ukraina med närområde genom att involvera fler samarbetsparter inom sitt ansvarsområde. Detta har dokumenterats genom ett samverkansavtal mellan myndigheterna den 2025-09-26. Pågående förändringar i Sidas arbetssätt skapar dock stora osäkerheter för Naturvårdsverkets fortsatta finansiering för denna verksamhet kommande år, trots Sidas uttalade önskemål om att Naturvårdsverket stärker sina insatser.

En grundläggande nivå för att säkra finansiering för denna verksamhet genom ett anslag, där de mest väsentliga samarbetena upprätthålls, är 20 mnkr årligen. Därefter har Naturvårdsverket förväntan att Sida har möjlighet att finansiera reformsamarbetet. Om inte behöver Naturvårdsverket avsluta sina insatser i Ukraina.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVET ANSLAG

En paus i finansieringen av samarbetet med Ukraina kan i praktiken leda till att Naturvårdsverket behöver avsluta samarbetet helt, vilket påverkar Sveriges insatser totalt sett för Ukraina samt att Ukrainas närmande till EU tappar fart.

3.3 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.3.1 Anslaget 12:3 Stöd till friluftorganisationer

Naturvårdsverket föreslår att anslagsposten 10 inom anslaget 12:3 Stöd till friluftorganisationer ökar till 200 mnkr per år 2027–2029, och ansluter sig till regeringens beräkningar för anslagspost 2 och 3.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 2 Friluftsliv i områden där utanförskapet är stort	5 000	5 000	5 000	
ap. 3 Friluftsliv för äldre	7 000	7 000		
ap. 10 Stöd till friluftorganisationer	97 785	97 785	97 785	97 785
<i>Förstärkning ap. 10</i>		102 215	102 215	102 215
Summa, anslagsposter som disponeras av Naturvårdsverket	109 785	212 000	205 000	200 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Ett ökat statligt anslag skulle göra det möjligt för friluftorganisationer att utöka sin verksamhet och nå fler, vilket också skulle leda till mer friluftsliv i skolan, stärkt folkhälsa, ökad civil beredskap och skapa en långsiktig naturförståelse och omsorg om naturen.

Naturvårdsverket har vid flera tillfällen (senast i uppföljningen av friluftsmålen 2023 och 2025) föreslagit ökat stöd till friluftslivsorganisationerna. Förslaget bygger på underlag från Kommittén för främjande av fysisk aktivitet i SOU 2023:29. Friluftslivet bidrar till många olika värden för samhället – **folkhälsa, gemenskap, naturförståelse, beredskap, integration, brottförebyggande mm.** Det organiserade friluftslivet får i dag cirka fem procent av idrottens statliga stöd trots att friluftslivet har motsvarande 50 procent av idrottsrörelsens medlemmar. Med högre anslag skulle friluftorganisationerna kunna utöka sin verksamhet, utbilda fler ledare och nå fler och nya målgrupper. Idag är förväntningarna höga på att föreningslivet ska bidra till meningsfull fritid för både barn och vuxna. Särskilt regeringens satsning på fritidskortet kräver att föreningslivet rekryterar och utbildar ledare och startar aktiviteter för att alla barn ska få möjlighet till en aktiv fritid.

Genom ett ökat anslag kommer friluftorganisationerna kunna **rekrytera och utbilda fler ledare, kvalitetssäkra befintlig verksamhet, starta upp ny verksamhet riktad till barn, unga, äldre, människor med funktionsnedsättning och människor med utländsk bakgrund.** Den långsiktiga effekten väntas bli stärkt organisering och stärkt föreningsliv vilket skapar trygghet, gemenskap och engagemang, förbättrad fysisk och psykisk hälsa, minskad ensamhet, aktiv fritid för fler barn och unga och vuxna och ökad naturförståelse och naturengagemang.

3.4 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

3.4.1 Anslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m.

Naturvårdsverket föreslår att anslagsposten 1 inom anslaget 1:7 Ersättning för viltskador tilldelas 55 mnkr från och med år 2027, samt att anslagets ändamål tillåter att anslagsposten, förutom administrativa kostnader för länsstyrelserna, även får användas för kostnader för it-stöd och att det framgår av villkor i regleringsbrev.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
ap. 1 Bidrag för att förebygga skador på annat än renar och fiske	37 778	24 778	9 778	9 778
<i>Förstärkning</i>		30 222	45 222	45 222
Summa		55 000	55 000	55 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

En robust viltförvaltning bidrar till en **robust livsmedelsförsörjning**.

Naturvårdsverket ser anslag 1:7 som ett av de viktigaste verktygen för ett **ökat förtroende för viltpolitiken**. Det är avgörande att länsstyrelserna har förutsättningar att betala ut ersättning till de som drabbas av skador orsakade av fredat vilt. Att utan begräsning kunna bevilja bidrag till förebyggande åtgärder för att minska risken och omfattningen av skada där så är möjligt, är en nödvändighet.

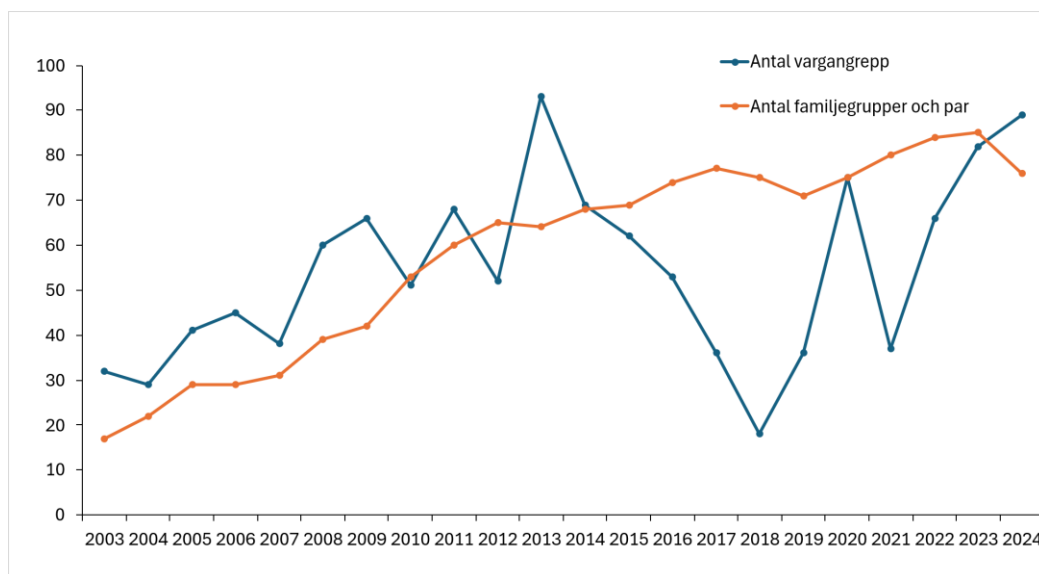
Naturvårdsverket bedömer att anslagsnivån för anslagspost 1 bör höjas till 55 mnkr från och med år 2027. Medelsanvändningen hos länsstyrelserna har ökat över tid, både vad gäller bidrag för förebyggande åtgärder och ersättningar för skador, och gäller både för skadeverkande stora betande fåglar och för rovdjur. Därtill finns förväntningar på vargstammens utveckling och spridning som också kopplar till förebyggande insatser.

Anslaget blev översökt med cirka 2,5 mnkr 2025, vilket visar att behoven av medel är stora. Hela anslaget förbrukades, men alla ansökningar om medel har inte kunnat beviljas.

Nyligen genomförda enkätstudier (bl.a. LRF) visar att det är låg kännedom hos vissa näringsidkare om möjligheten att ansöka om ekonomisk kompensation. Kommande informationskampanjer kan därför öka trycket på anslaget ytterligare.

Dessutom har yttre händelser och förändringar i omvärlden lett till markant ökade kostnader de senaste åren, bland annat på bränsle, el, foder och utsäde. Det innebär att förlusterna vid skada blir betydligt större än tidigare, vilket visar sig i högre ersättningsanspråk, nu och framöver.

Kompensation för skador och stöd för förebyggande åtgärder för stora betande fåglar står fortfarande för den största andelen av anslaget. Det finns studier som visar på en korrelation mellan antalet betande fåglar och skador. Flertalet arter av stora betande fåglar fortsätter sannolikt att öka eller ligga kvar på höga beståndstal, samtidigt som rörelsemönstren visar på att de också uppehåller sig i Sverige under allt längre tid under året vilket i sig ökar risken för fler och mer omfattande skador.

Figur 1 Antal vargangrepp och vargpopulationens storlek i Sverige 2003–2024.

Även med en planerad minskning av vargstammen till en ny lägre nivå, är inriktningen att vargstammen ska fortsätta att etablera sig söderut, och glesas ur där den är tätare. I dagsläget finns inte någon direkt korrelation mellan storleken på vargpopulationen och antalet angrepp orsakade av varg på tamdjur (figur 1). En inte oansenlig del av dagens anslagsmedel går till kostnader kopplat till arten varg. Det handlar till exempel om uppsättning av rovdjursavvisande stängsel, röjning vid sådana stängsel för fortsatt funktion, och vargvästar till jakthundar. Därutöver kommer ersättningar för skador som uppkommit vid angrepp av varg. Dessa kostnader kan inte finansieras av andra medel. I och med tätare tamdjursbesättningar i de södra delarna av landet kan vi förvänta oss ett ökat antal skadetillfällen och mer omfattande skador under de närmaste åren samtidigt som anspråken på medel för förebyggande åtgärder, rovdjursavvisande stängsel inkluderat, kommer att öka.

ANSLAGSÄNDAMÅL OCH YTTERLIGARE VILLKOR I REGLERINGSBREVET

För att kunna effektivisera hanteringen av förebyggande åtgärder och ersättning av viltskador behöver ett it-stöd byggas upp som kan administrera uppgifter för detta. Det bedöms vara lämpligt att arbetet kan finansieras av anslaget i den mån det finns medel. Vi föreslår att därför ett tillägg till anslagsändamålet: *Anslaget får användas*

för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada samt till administration av dessa utgifter.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

Tillförs inte tillräckliga medel till anslaget riskerar följande situationer att uppstå under de kommande åren.

- Det förebyggande arbetet mot viltskador blir inte tillräckligt, vilket i sin tur kan leda till fler och mer omfattande skador med ekonomisk och annan påverkan för lantbruksföretag/näringsidkare framför allt på landsbygden.
- Förtroendet för viltförvaltningen i stort påverkas negativt av begränsad eller utebliven ersättning vid skador orsakade av vilt riskerar att påverka.
- Om lantbrukare inte känner en trygghet i att få stöd för att förebygga viltskador och ersättas vid uppkommen viltskada kan det leda till ett färre antal näringsidkare som vågar satsa på djurhållning och att lantbruksföretagen blir färre och får sämre lönsamhet. Det i sin tur riskerar en robust livsmedelsförsörjning.
- Målen om minskade skador i viltstrategin och förvaltningsplanerna nås inte.
- Sverige når inte uttalade mål inom naturrestaurering vad gäller exempelvis betesmarker. Antalet betande djur minskar redan i landet.

3.4.2 Förebyggande av rovdjursskador inom rennäringen

Naturvårdsverket föreslår att anslaget 1:22 Främjande av rennäring m.m. förstärks med 10 mnkr årligen. Vi föreslår vidare att regeringen beslutar att Sametinget ska använda medlen för **ersättning till samebyar för förebyggande åtgärder som behövs för att förhindra skador av varg på renar** enligt 3 § viltskadeförordningen.

Medan anslaget 1:7 används för att ersätta rovdjurens skador och förebyggande av rovdjursskador på till exempel får och hundar kan Sametinget använda anslaget 1:22 för förebyggande av skador inom rennäringen. Det finns emellertid inget anslagsvillkor och Sametinget bedömer att det inte finns tillräckligt med medel på anslaget för att kunna betala ut ersättning för förebyggande av rovdjursskador till samebyarna. Naturvårdsverket föreslår mot denna bakgrund att anslaget 1:22 förstärks samt att regeringen beslutar om ett villkor som anger att medlen ska användas för detta ändamål.

Särskilt vargar kan orsaka stora kostnader för samebyarna, som kan behöva vidta olika förebyggande åtgärder för att undvika skador. Hur stora kostnaderna kan bli varje år är svårt att förutse, men inriktningen är att förebyggande åtgärder inte ska pågå under längre tid, vilket innebär mindre besvär för samebyarna och lägre kostnader för förebyggande åtgärder. De vargar som vandrar in till renskötselområdet österifrån är genetiskt viktiga vargar, och de behöver kunna

ansluta sig till vargstammen i mellersta och södra Sverige för att bidra till förbättring av vargstammens genetiska status.

Ett tillskott till Sametinget ger en förutsägbarhet kring vilka förebyggande åtgärder som samebyarna kan vidta och vad det finns medel för. En sådan förutsägbarhet är en nyckel för att kunna hantera varg som vandrar in i renskötselområdet och kan bidra till att arbetet med toleransnivån på 10 procent för rovdjurens skador på rennäringen. Det är också viktigt i arbetet med genetisk förstärkning av vargstammen och för att uppnå de rovdjurspolitiska målen. Naturvårdsverket ser att anslaget framöver kan behöva stärkas ytterligare med anledning av den genetiska förstärkningen av vargstammen som kan bli aktuell och de förebyggande åtgärder som då kan behövas.

3.4.3 Anslaget 1:26 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet

Naturvårdsverket välkomnar dispositionsrätt på anslaget för att genomföra **investeringsprogrammet för avlopp och avfall**. Vi föreslår att investeringsprogram för *avlopp* tilldelas 150 mnkr för 2027, 200 mnkr för 2028, och 250 mnkr för 2029 samt investeringsprogram för *avfall* tilldelas 50 mnkr för 2027, 150 mnkr för 2028 samt 150 mnkr 2029. Sammantaget innebär det 200 mnkr för 2027, 350 mnkr för 2028 och 400 mnkr för 2029.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Ap 5 Civilt försvar	50 000	80 000	130 000	140 000
<i>Förstärkning</i>		<i>120 000</i>	<i>220 000</i>	<i>260 000</i>
Summa, anslagsposter som disponeras av Naturvårdsverket	50 000	200 000	350 000	400 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Naturvårdsverket fick i uppdrag i regleringsbrevet för 2024 att, tillsammans med bl.a. Livsmedelsverket, utreda och analysera behovet av och förutsättningar för att införa investeringsprogram för livsmedel (robusta livsmedelsbutiker), dricksvatten och avlopp. I regleringsbrevet för 2025 fick vi i uppdrag att bidra till Livsmedelsverkets arbete med att utveckla **investeringsprogram för förmågeutveckling gällande avfalls- och avloppshantering** inom beredskapssektorn för livsmedelsförsörjning och dricksvatten. Därtill har vi fått i uppdrag att vidta konkreta åtgärder för att stärka förmågan till **skydd av civil infrastruktur gällande avlopp och avfall**. Myndigheten har under 2025 förberett uppstartandet av ett investeringsprogram för avlopp respektive för avfall.

Beredskapssektorn har tilldelats medel för bl.a. arbete med investeringsprogram, vilka hittills uppgår till 496 mnkr för 2026 och 802 mnkr för 2027, och som belastar anslag 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Behovsanalyser visar att beredskapen i avlopps- och avfallssektorn på

många områden är lägre än vad det förväntade säkerhetsläget kräver och finansieringen behöver öka avsevärt för att kunna täcka det totala investeringsbehovet i VA-sektorn. Vi uppskattar att behoven av investeringar är mycket större än tilldelade medel men att det i ett första skede är möjligt att ta fram ett investeringsprogram med tydliga avgränsningar.

Av dessa medel bedömer vi att 5% bör gå till administration av programmen. När programmen kommit i gång kommer det finnas underlag för en mer detaljerad uppskattning av behovet av finansiering.

FINANSIELLA VILLKOR

Vi bedömer att det skulle vara värdefullt och generera bättre projekt om bidragstagarna ges möjlighet att införa fleråriga perspektiv i planeringen. För att möjliggöra detta föreslår vi en bemyndiganderam på 80 mnkr 2027 och att slutår sätts till 2030. Bemyndiganderamen behöver kommande år utökas i takt med att anslagsposten växer.

3.5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

3.5.1 Anslaget 1:1 Avgiften till Europeiska unionen

Naturvårdsverket disponerar anslagsposten 2 inom anslaget 1:1 Avgiften till Europeiska unionen och säkerställer att överföring sker enligt särskild instruktion från Riksgälden med det belopp som årligen fastställs av EU.

Naturvårdsverket påminner om svårigheterna att sätta en prognos för avgiftens storlek utifrån avgiftens konstruktion. Enligt kommissionens styrande dokument för rapportering av egna medelskomponenten för plastförpackningar ska två metoder användas för att beräkna mängder plastförpackningsavfall som genereras inom medlemsstaten, och vars avfall sedan inte materialåtervinns.

I Sveriges fall landar resultaten av dessa två metoder långt ifrån varandra, varför en balansering av metodernas resultat (dvs att resultaten sammanvägs) är nödvändig enligt kommissionen. Precis hur resultatet av de två metoderna ska balanseras kan diskuteras. Naturvårdsverket har sedan inspektionsbesöket från Eurostat valt att balansera resultaten 50/50 eftersom vi bedömt att de två metoderna är ungefär lika pålitliga och på grund av att det är svårt utifrån ingående komponenter i de båda metoderna att hitta ett annat robust sätt att balansera mellan metoderna. Detta innebär i sin tur att det finns en avgiftsrisk. Sverige behöver 2026 betala in en retroaktiv avgift på mellanskillnaden utifrån inbetalt belopp och det balanserade belopp som EU-kommissionen bedömde vara korrekt för 2021–2023. En retroaktiv avgift för 2024 riskerar att belasta Sverige 2027. Det skulle kunna innebära en retroaktiv avgift som uppskattas till ca 1 000 mnkr 2027. Det finns också risk för att retroaktiva avgifter faller ut 2028 och kommande år, där avser vi återkomma med nya beräkningar.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029
Ap 2. Avgift baserad på icke materialåtervunnen plast (ram)	2 135 433	2 088 417	2 065 759	2 048 927
Summa		2 088 417	2 065 759	2 048 927

4. Redogörelse för avgiftsbelagd verksamhet

4.1 Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras

Verksamhet	Utfall 2025		Prognos 2026		Beräkning 2027		Beräkning 2028		Beräkning 2029	
	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad
Offentligrättslig verksamhet										
Kväveoxidavgiften (NOx)	11 241	11 241	12 547	12 547	12 260	12 260	12 670	12 670	12 560	12 560
Kadmiumfonden	735	735	0	0	0	0	0	0	0	0
Jägarregister: jaktkort	6 030	6 030	6 425	6 425	6 500	6 500	6 500	6 500	6 500	6 500
Jägarregister: jägarexamen	8 518	8 022	8 400	9 080	8 400	8 400	8 400	8 000	8 400	8 000
Tillsynsavgifter, retursystem	4 521	3 330	5 023	3 665	5 273	4 474	5 537	4 525	5 814	4 499
Årsavgifter, Nedskräpningsavgifter	1 353	8 614	1 750	6 691	1 750	6 345	1 750	6 316	1 750	6 379
Årsavgifter, insamling förpackningar	2 500	3 742	2 500	5 003	2 500	5 044	2 500	4 995	2 500	4 995
Summa Offentligrättslig verksamhet	34 898	41 714	36 645	43 381	36 683	43 023	37 357	43 006	37 524	42 933
Tjänsteexport										
Utvecklingssamarbeten m.m.	102	102	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa Tjänsteexport	102	102	0	0	0	0	0	0	0	0
-Uppdragsverksamhet										
EU:s miljölednings- och miljörevisionsordning (EMAS)	45	99	45	75	45	45	45	45	45	45
Summa Uppdragsverksamhet	45	99	45	75	45	45	45	45	45	45
Övriga intäkter som disponeras	230 670		110 000		110 000		110 000		110 000	
Summa avgifter och intäkter som disponeras	265 715	41 915	146 690	43 456	146 728	43 068	147 402	43 051	147 569	42 978

4.1.1 Kväveoxidavgiften (NOX)

Naturvårdsverket ansvarar för att lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider efterlevs genom att bland annat granska företagens kväveoxid-deklarationer och genomföra revisioner. Avgiften (NOx-avgiften) betalas av avgiftsskyldiga företag och ska sedan återbetalas i proportion till varje produktionsenhets andel av den sammanlagda nyttiggjorda energiproduktionen. Företag med små utsläpp av kväveoxider per nyttiggjord energi får tillbaka ett större belopp än det de betalar in, medan det omvända gäller för företag med stora utsläpp.

Naturvårdsverket administrerar kväveoxidavgiften och får ta ut ersättning för detta. Det ekonomiska målet är full kostnadstäckning och Naturvårdsverket får ersättning för de administrativa kostnader som denna verksamhet genererar.

4.1.2 EU:s miljölednings- och miljörevisionsordning (EMAS)

Naturvårdsverket är behörigt registerorgan i Sverige för EU:s miljöstyrnings- och miljörevisionsordning, EMAS, enligt 3 § förordningen (2014:864) om frivillig miljöledning och miljörevision. EMAS syftar till att effektivisera och förbättra miljöarbetet på företag och i organisationer, och är ett komplett miljölednings-system baserat på ISO 14001.

Som behörigt registerorgan får Naturvårdsverket ta ut avgifter för verksamheten, besluta om avgifternas storlek och disponera intäkterna i verksamheten. Avgiften tas ut i form av årsavgifter som baseras på de deltagande verksamheternas storlek. Antalet organisationer har minskat under både 2024 och 2025 vilket medför att intäkten minskar. Idag är sex organisationer EMAS-registrerade. Avgiften tas ut med målet full kostnadstäckning.

4.1.3 Kadmiumfonden

Enligt förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier skulle producenter av slutna nickelkadmiumbatterier betala en avgift till Kadmiumfonden som administreras av Naturvårdsverket. Avgiften betalades per kilogram slutna nickelkadmiumbatterier som producenten släpper ut på marknaden. Kommuner, producenter med flera kunde söka medel ur fonden för insamling, sortering, transport och bortskaffande av denna typ av batterier. Förordningen upphörde den 18 augusti 2025 och vi fick via regleringsbrevet möjlighet att dela ut medel utifrån ansökningar som kom in till oss under 2025.

För sitt arbete med att administrera Kadmiumfonden kunde Naturvårdsverket fram till årsskiftet ta ut ersättning ur fonden för att täcka sina kostnader för verksamheten.

Det finns vid början av 2026 drygt 9,5 mnkr kvar i fonden. Vi föreslår att fonden avvecklas då det varken kommer in ytterligare medel annat än ränteintäkter eller finns aktuella juridiska möjligheter att använda de kvarvarande medlen. Vi överlåter till regeringen att avgöra hur återstående medel ska användas.

4.1.4 Nedskräpningsavgifter

Naturvårdsverket får ersättning, i form av årsavgifter som disponeras för myndighetens arbete med nedskräpningsavgifter. Dessa årsavgifter ska täcka kostnaderna för:

- Naturvårdsverkets handläggning för att fastställa nedskräpningsavgifterna, administrera avgifterna och betala ut dessa till kommunerna,
- den skräpmätning som ska utföras enligt förordningen, samt
- att lämna information till konsumenter.

Enligt 32 § förordning (2021:1002) om nedskräpningsavgifter (nedskräpningsförordningen) ska Naturvårdsverket senast den 31 december 2023 och därefter vartannat år lämna förslag på hur årsavgifterna bör justeras om det finns behov av detta.

När årsavgifterna första gången fastställdes i nedskräpningsförordningen saknades säkra uppgifter att bygga avgifterna på. Bland annat saknades uppgifter på antalet berörda producenter. Därför sattes avgifterna initialt på en nivå som säkerställde att producenterna inte betalar en för hög årsavgift. Naturvårdsverket kunde i översynen 2023 konstatera att antalet producenter som hade anmält sig var mycket lägre än vad som initialt antogs. Vilket innebär att den totala intäkten till Naturvårdsverkets verksamt är för låg. Naturvårdsverkets förslag i översynen 2023 var därför en progressiv höjning av årsavgifterna för samtliga berörda producenter från år 2024. Det var även enligt det förslaget regeringen tog beslut om den höjning av årsavgifterna som trädde i kraft 5 mars 2024.

Vidare har det visat sig att de ökningar av antalet anmälda producenter som Naturvårdsverkets uppskattade för 2024 och 2025 i beräkningarna i översynen 2023 inte motsvarade utfallet. Detta gör att de nuvarande avgifterna med facit i hand sattes för lågt. En annan faktor som medför att den höjning som beräknades vid översynen 2023 är för lågt satt är att avgifterna inte kommer höjas 2026, vilket var ett antagande i beräkningarna i översynen 2023.

Som del av översynen i nedskräpningsförordningen har Naturvårdsverket med skrivelse från 2025-12-19 föreslagit en höjning av årsavgifterna för samtliga berörda producenter från och med 2027 (NV-25-056120).

4.1.5 Årsavgift för producentansvar insamling förpackningar

Årsavgiften är en ersättning för Naturvårdsverkets kostnader avseende verksamhet enligt förordning 2022:1274 om producentansvar för förpackningar utom de delar som avser prövning av ansökningar om att vara producentansvarsorganisation och myndighetens tillsyn. Årsavgiften ska tas ut med sammanlagt 2,5 mnkr enligt 10 kap i förordning 2022:1274 om producentansvar för förpackningar.

Naturvårdsverket disponerar denna årsavgift. Enligt promemorian *En förbättrad förpackningsinsamling – nya roller för kommuner och producenter* (M2021/02118) bör kostnaden ses över varje år. En översyn planeras genomföras under 2026..

Naturvårdsverket beräknar att myndighetens kostnader kopplat till transfereringssystemet (clearing house processen) enligt förordningen uppgår till 5 mnkr årligen. Dessa kostnader omfattar stöd och kommunikation till kommuner och producenter kopplat till rapportering, viss granskning av inrapporterade uppgifter, löpande förvaltning av nödvändiga it-system, beslut om producentansvarsorganisationers marknadsandelar, beslut om avgifter från producentansvarsorganisationer, beslut om ersättningar till kommuner, indexering

av ersättningsnivåer samt under 2024-2027 utvärdering och vid behov årlig komplettering och justering av beräkningsmodeller och ersättningsnivåer.

Med utgångspunkt i att förorenaren ska betala och att årsavgiften ska täcka myndighetens löpande kostnader för transfereringssystemet (clearing house-processen) kommer Naturvårdsverket vid behov att hemställa om en höjning av årsavgiften.

4.1.6 Utvecklingssamarbeten m.m. (tjänsteexport)

Delar av Naturvårdsverkets internationella samarbeten har genom åren finansierats med medel från Sida och redovisas som tjänsteexport. Dessa avgiftsintäkter har minskat under de senaste åren och under 2025 avslutades det sista av de uppdrag som finansierats med avgifter. Idag finansieras samtliga uppdrag som Naturvårdsverket och Sida tecknat överenskommelser om med bidrag.

4.1.7 Jägarregistret

Jägarregistret består av två verksamheter: jägarexamen och jaktkort. Provavgiften för jägarexamen (jägaravgiften) betalas direkt till Naturvårdsverket. Denna verksamhet belastas med Naturvårdsverkets och Jägarförbundens kostnader som är direkt hänförliga till provavgifterna. Jaktkortsavgiften betalas in till Viltvårdsfonden som förvaltas av Kammarkollegiet. Efter räkenskapsårets slut framställer Naturvårdsverket om ersättning från fonden för administrationen av jägarregistret.

4.1.8 Avgifter för tillsyns- och marknadskontroll kopplat till retursystemet för plastflaskor och metallburkar

Naturvårdsverket har tillsynsansvaret för retursystem för plastflaskor och metallburkar. Naturvårdsverket disponerar de avgifter som producenter av plastflaskor eller metallburkar, som ingår i ett retursystem enligt förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar, ska betala för myndighetens tillsyn och marknadskontroll enligt 7 kap 8 r § förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

4.2 Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras

Verksamhet	Utfall 2025		Prognos 2026		Beräkning 2027		Beräkning 2028		Beräkning 2029	
Offentligrättslig verksamhet	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad
Avgifter för provnings- och tillsyn enligt miljöbalken	15 933	20 314	18 874	30 624	20 079	34 039	20 949	35 820	21 864	34 926
Ansökningsavgifter	3	15	6	6	6	6	6	6	6	6
Övrig offentligrättslig verksamhet GRÖT	14 727	11 225	16 000	16 000	16 500	16 500	17 000	17 000	17 500	17 500
Summa avgifter som ej disponeras	30 663	31 554	34 880	46 630	36 585	50 545	37 955	52 826	39 370	52 432

4.2.1 Övrig offentligrättslig verksamhet

Naturvårdsverket är behörig och vägledande myndighet när det gäller avfall som transporteras över Sveriges gränser. Det innebär att myndigheten godkänner eller avvisar transporter över gränserna. Enligt 7 kap.13 § förordning (1998:940) om avgifter för provning och tillstånd enligt miljöbalken tar Naturvårdsverket ut en avgift för handläggning av anmälningar om gränsöverskridande avfallstransporter. Avgiften tas ut enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) avgiftsklass 7. Under de senaste åren har antalet ärenden ökat vilket bidragit till att intäkten ökat. För de närmaste åren har bedömningen gjorts att antalet ärenden kommer att öka, se vidare äskandet i avsnitt 3.1.1.

4.2.2 Ansökningsavgifter

Naturvårdsverket ska enligt flera förordningar ta ut ansökningsavgifter för att behandla ansökningar om tillstånd. Ansökningsavgifter kan bland annat tas enligt följande förordningar:

1. Avgift för Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens provning av ansökan om tillstånd enligt 8 § förordningen om invasiva främmande arter och länsstyrelsens tillsyn med anledning av meddelade tillstånd ska betalas med 800 kronor för varje hel timmes handläggningstid enligt 7 kap 4 b § förordning (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken.
2. Avgifter i samband med ansökningar av fångstredskap enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om typgodkännande av fångstredskap (NFS 2013:13). Enligt 5 kap. 1 § ska den som ansöker om typgodkännande av fångstredskap betala en ansökningsavgift till Naturvårdsverket enligt avgiftsklass 4 i 10 § avgiftsförordningen (1992:191). Avgiften tas ut med stöd av 12 och 15 § jaktförordningen (1987:905).

3. Enligt 7 kap 14 § förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska en ansökningsavgift betalas för Naturvårdsverkets prövning om ansökan om auktorisation enligt 4 § förordning (2015:19) om fartygsåtervinning. En ansökningsavgift ska även betalas för ett ärende om godkännande av ett fartygs återvinningsplan enligt artikel 7.1–7.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2013 av den 20 november 2013 om återvinning av fartyg och om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 och direktiv 2009/16/EG. För avgiftens storlek gäller bestämmelserna i 10 § avgiftsförordningen (1992:191) och avgiftsklass 9 ska tillämpas.
4. Enligt 5 kap 1 § förordning (2013:63) om bekämpningsmedel ska en avgift tas ut för Naturvårdsverkets prövning av godkännande av en nematod, en insekt eller ett spindeldjur som bekämpningsmedel enligt 8 § 2 förordningen (2016:402) om nematoder, insekter och spindeldjur som bekämpningsmedel. Enligt 2 § uppgår avgiften till 8 000 kronor för en ansökan om godkännande av en organism. Om ansökan avser en genetiskt modifierad organism är avgiften 60 000 kronor enligt samma paragraf.

4.2.3 Avgifter för tillsyn enligt miljöbalken

Naturvårdsverket tar ut avgifter för sin verksamhet inom producentansvarstillsyn enligt 7 kap förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Avgifter tas ut inom följande producentansvar:

- Ballonger
- Batterier
- Bilar
- Däck
- Elutrustning
- Fiskeredskap
- Förpackningar
- Vissa tobaksprodukter
- Våtservetter

Avgiftsintäkterna för samtliga år är beräknade utifrån de nuvarande avgiftsbeloppen i förordningen. De täcker dock inte Naturvårdsverkets kostnader för tillsyn inom producentansvaren. Huvudanledningarna är det tidigare överskattade antalet avgiftsskyldiga producenter samt tidigare underskattade kostnader för att förvalta och upprätthålla de it-system som behövs kopplat till myndighetens tillsyn inom producentansvaren. Naturvårdsverket hemställde därför till regeringen 2024-03-01 om ändringar i förordningen (1998:940) om avgifter och tillsyn enligt miljöbalken (NV-01467-24). Enligt budgetpropositionen för 2026 (2025/26:1) avser regeringen att under 2026 göra vissa förändringar av avgifterna för att bättre motsvara full kostnadstäckning.

5. Övriga villkor

Naturvårdsverkets inställning i frågor om anslagskredit, anslagssparande och beställningsbemyndiganden under budgetåren 2027–2029 framgår av våra förslag till anslagsfinansiering, avsnitt 3. I detta kapitel belyser vi övriga villkor.

5.1 Låneram och investeringar

Naturvårdsverkets låneram för 2026 uppgår till 170 mnkr. Vi ser ett stort behov av en utökad låneram och föreslår att den bör uppgå till 190 mnkr 2027. Under perioden 2027–2029 kommer flera nya it-system till följd av nya uppdrag att behöva utvecklas, bland annat it system för nya producentansvar, elbilspremie, företagens miljörapportering, digitaliserad tillsynsvägledning och investeringsprogram för avlopp och avfall.

Planerade verksamhetsinvesteringar

	Ar -1 Utfall	Ar 0 prognos	Ar 1 Beräkning	Ar 2 Beräkning	Ar 3 Beräkning	Ar 4 Beräkning
Immateriella investeringar	51 932	77 162	52 500	45 000	46 000	46 000
Materiella investeringar	1 652	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Summa	53 584	79 662	55 000	47 500	48 500	48 500
Finansieras genom lån i Riksgälden	53 584	79 662	55 000	47 500	48 500	48 500

Låneram och förslag till investeringsplan

	Ar -1 Utfall	Ar 0 prognos	Ar 1 Beräkning	Ar 2 Beräkning	Ar 3 Beräkning	Ar 4 Beräkning
B lån i Riksgäldskontoret	92 814	119 142	164 169	177 550	174 935	176 815
Nyupplåning (+)	53 584	79 662	55 000	47 500	48 500	48 500
Amorteringar (-)	-27 256	-34 635	-41 619	-50 115	-46 620	-47 993
UB lån i Riksgäldskontoret	119 142	164 169	177 550	174 935	176 815	177 322
Beslutad/föreslagen låneram	145 000	170 000	190 000	190 000	190 000	190 000
Ränteutgifter	2 002	2 176	3 037	3 551	3 499	3 536
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:1	14 595	17 599	22 973	31 004	28 404	30 518
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:2	6 156	3 275	3 432	3 409	3 476	3 048
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:3	228	1 047	1 162	2 162	2 562	2 500
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:4	266	319	319	319	719	483

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkning	År 2 Beräkning	År 3 Beräkning	År 4 Beräkning
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:11	166	54	0	0	0	0
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:14	1 796	4 399	5 300	5 017	4 856	4 484
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:16	1 628	3 872	4 047	4 047	2 659	2 769
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:21	0	1 840	2 760	2 760	2 760	3 013
Amortering Övrig finansiering	2 421	2 230	1 626	1 397	1 184	1 178
Summa amortering	27 256	34 635	41 619	50 115	46 620	47 993

Förslag till investeringsplan samhällsinvesteringar

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkning	År 2 Beräkning	År 3 Beräkning	År 4 Beräkning
Anskaffning och utveckling av nya investeringar						
Skydd av värdefull natur (del av 1:14)	1 107 000	1 136 000	735 500	735 500	735 500	735 500
Byggnader, anläggningar m.m. i anslutning till skyddad värdefull natur (del av 1:3 ap.2)	11 000	22 745	32 250	25 850	25 000	25 000
Summa utgifter för anskaffning och utveckling	1 118 000	1 158 745	767 750	761 350	760 500	760 500
Varav investeringar i anläggningstillgångar						
Byggnader, mark och annan fast egendom	209 000	122 745	82 250	75 850	75 000	75 000
Maskiner, inventarier och installationer	0	0	0	0	0	0
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	209 000	122 745	82 250	75 850	75 000	75 000
Finansiering						
Utgiftsområde 20 Anslag 1:14	1 107 000	1 136 000	735 500	735 500	735 500	735 500
Utgiftsområde 20 anslag 1:3 ap.2	11 000	22 745	32 250	25 850	25 000	25 000
Lån i Riksgäldskontoret	0	0	0	0	0	0
Summa finansiering av anskaffning och utveckling	1 118 000	1 158 745	767 750	761 350	760 500	760 500
Vidmakthållande av befintliga investeringar						
Skötsel av skyddade områden, artbevarande, friluftsliv m.m.	1 221 000	1 643 000	1 727 000	1 560 000	1 561 000	1 561 000
Summa utgifter för vidmakthållande	1 221 000	1 643 000	1 727 000	1 560 000	1 561 000	1 561 000
Varav investeringar i anläggningstillgångar						
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0	0
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	0	0	0	0	0	0
Finansiering						
Utgiftsområde 20 anslag 1:3 ap.2	1 221 000	1 643 000	1 727 000	1 560 000	1 561 000	1 561 000
Summa finansiering av vidmakthållande	1 221 000	1 643 000	1 727 000	1 560 000	1 561 000	1 561 000
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	2 339 000	2 801 745	2 494 750	2 321 500	2 321 500	2 321 500
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	209 000	122 745	82 250	75 850	75 000	75 000

5.2 Räntekontokredit

Naturvårdsverkets kredit på räntekontot uppgår till 18 mnkr.

5.3 Undantag från ekonomiadministrativa regelverk

Naturvårdsverket har sedan många år tillbaka ett undantag från 10 § förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter, m.m. Undantaget gäller att Naturvårdsverket, inom ramen för sitt förvaltningsuppdrag och inom ramen för de ekonomiska resurser som myndigheten förfogar över, får besluta om investeringar och förvärv när den beräknade utgiften för anskaffningen inte överstiger 20 mnkr per projekt och detta är redovisat i investeringsplanen. Om den beräknade utgiften överstiger 20 mnkr ska myndigheten lämna över frågan till regeringen för prövning.

Naturvårdsverket föreslår att beloppsgränsen i undantaget höjs och att den särskiljs på så sätt att 50 mnkr per projekt ska gälla som beloppsgräns när projekten avser fastighetsförvärv, medan nuvarande gränsbelopp om 20 mnkr per projekt kan bibehållas när projekten avser investeringar i byggnader och/eller markanläggningar.

Riksrevisionen har granskat regeringens och berörda myndigheters hantering av olika former av markintrång och publicerat rapporten Statens hantering av markintrång värdering och beslut om ersättning (RiR 2023:18). Riksrevisionens övergripande slutsats är att myndigheternas hantering i stor utsträckning är enhetlig och effektiv inom respektive myndighet.

Riksrevisionen noterar att Naturvårdsverket har en processbeskrivning som bland annat innehåller rutiner för förhandlare och värderare. Rutinerna fokuserar på de formella aspekterna av hanteringen och områdesskyddsprocessen. Riksrevisionen noterar vidare att inom Naturvårdsverket svarar separata upphandlade konsulter för både värdering och förhandling med fastighetsägare vid inrättande av områdesskydd. Naturvårdsverkets lantmätare granskar alla värderingar och begär vid behov rättningar, förtydliganden och kompletteringar av värderaren.

Markåtkomsten är en viktig stödprocess för länsstyrelsernas pågående naturreservatsärenden och för Naturvårdsverkets förberedelser för nya nationalparker. Sammanfattningsvis bedömer Naturvårdsverket att markåtkomstverksamheten är välfungerande vid myndigheten och att det därför finns goda förutsättningar att utan särskild regeringsprövning hantera även stora fastighetsförvärv inom ramen för kärnverksamheten för anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur. Mot bakgrund av detta och till följd av marknadsprisläget för skogsfastigheter finns det därför skäl att ändra undantaget så att fastighetsförvärv upp till 50 mnkr per projekt hanteras av myndigheten.

Naturvårdsverket bedömer samtidigt att det finns skäl att bibehålla nuvarande beloppsgräns beträffande byggnader och/eller markanläggningar, exempelvis

naturum, förvaltningsbyggnader eller liknande. Vi bedömer att regeringen torde ha ett fortsatt intresse i att granska och fatta beslut om investeringar överstigande 20 mnkr per projekt som rör uppförandet av byggnader och markanläggningar och som inte på motsvarande sätt utgör kärnverksamheten under anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur.

6. Bemyndigandetabeller

Uppgifter om bemyndigande per anslag/anslagspost, belopp i tkr.

Anslag 1:2 Miljöövervakning m.m., ap.1 Miljöövervakning

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030-slutår	Slutår
Ekonomiska åtaganden vid årets början	17 406	52 043	60 000	60 000			
+ Nya ekonomiska åtaganden	45 085	52 400	40 000				
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	10 207	44 443	40 000	40 000	15 000	5 000	
Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år	-241						2030
- Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av år 0			40 000	10 000	5 000	5 000	
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	52 043	60 000	60 000				
Tilldelat/föreslagen bemyndiganderam	60 000	60 000	60 000				

Anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur, ap.2 Kostnader för skötsel av skyddade områden, artbevarande, friluftsliv m.m.

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030-slutår	Slutår
Ekonomiska åtaganden vid årets början	412 112	514 722	900 000	900 000			
+ Nya ekonomiska åtaganden	361 962	629 479	250 000				
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	138 201	244 202	250 000	350 000	300 000	250 000	
- Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år	-121 150						2037
- Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av år 0			250 000	250 000	225 000	175 000	
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	514 722	900 000	900 000				
Tilldelat/föreslagen bemyndiganderam	900 000	900 000	900 000				

Anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur, ap 3 Återvätning av nedlagd jordbruksmark

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030-slutår	Slutår
Ekonomiska åtaganden vid årets början			400 000	400 000			
+ Nya ekonomiska åtaganden		400 000	100 000				
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden			100 000	135 000	135 000	130 000	
- Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år							
- Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av år 0			100 000	100 000	100 000	100 000	2037
Ekonomiska åtaganden vid årets slut		400 000	400 000				
Tilldelat/föreslagen bemyndiganderam	400 000	400 000	400 000				

Anslag 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden, ap.1 Sanering och efterbehandling av förorenade områden

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030-slutår	Slutår
Ekonomiska åtaganden vid årets början	931 827	944 487	1 220 180	1 868 000			
+ Nya ekonomiska åtaganden	434 095	750 000	1 107 820				
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	401 096	474 307	460 000	550 000	600 000	718 000	
- Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år	-20 340						2056
- Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av år 0			460 000	300 000	200 000	260 180	
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	944 487	1 220 180	1 868 000				
Tilldelat/föreslagen bemyndiganderam	1 864 000	1 868 000	1 868 000				

Anslag 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden, ap.5 Hantering av visst farligt avfall

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030-slutår	Slutår
Ekonomiska åtaganden vid årets början			240 000	432 000			
+ Nya ekonomiska åtaganden		240 000	240 000				
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden			48 000	48 000	48 000	336 000	
- Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av år 0			48 000	48 000	48 000	96 000	2056
Ekonomiska åtaganden vid årets slut		240 000	432 000				
Tilldelat/föreslagen bemyndiganderam	1 500 000	1 500 000	1 500 000				

Anslag 1:5 Miljöforskning, ap.1 Miljöforskning

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030-slutår	Slutår
Ekonomiska åtaganden vid årets början	89 183	92 362	102 000	150 000			
+ Nya ekonomiska åtaganden	43 578	65 050	98 000				
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	40 399	55 412	50 000	60 000	50 000	40 000	
- Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år	0	0					2031
- Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av år 0			50 000	25 000	17 000	10 000	
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	92 362	102 000	150 000				
Tilldelat/föreslagen bemyndiganderam	102 000	102 000	150 000				

Anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö - Strandstädning - del till NV

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030	Slutår
Ekonomiska åtaganden vid årets början	4 652		20 000	20 000	20 000	---	
+ Nya ekonomiska åtaganden		20 000	10 000	10 000	---		
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	4 601		10 000	10 000	10 000		2029
- Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år	-51						
- Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av år 0			10 000	5 000	5 000	0	
Ekonomiska åtaganden vid årets slut		20 000	20 000	20 000	10 000	---	
Tilldelat/föreslagen bemyndiganderam	20 000	20 000	20 000	---	---	---	

Anslag 1:13 Internationellt miljösamarbete, ap.1 Bilateralt miljösamarbete

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030	Slutår
Ekonomiska åtaganden vid årets början	384	1 049	2 000	2 000	1 000	500	
+ Nya ekonomiska åtaganden	1 049	2 000	2 000				
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	384	1 049	2 000	1 000	500	500	
- Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år	0	0					2030
- Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av år 0			2 000	0	0		
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	1 049	2 000	2 000	1 000	500		
Tilldelat/föreslagen bemyndiganderam	6 400	2 000	2 000				

Anslag 1:14 Skydd av värdefull natur, ap.1 Skydd värdefull natur

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030-slutår	Slutår
Ekonomiska åtaganden vid årets början	1 395		35 000	35 000			
+ Nya ekonomiska åtaganden		35 000	10 000				
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	1 395		10 000	22 000	8 000	5 000	
- Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år							2069
- Varav utgifter till följd av ekonomiska åtaganden vid utgången av år 0			10 000	10 000	8 000	7 000	
Ekonomiska åtaganden vid årets slut		35 000	35 000				
Tilldelat/föreslagen bemyndiganderam	35 000	35 000	35 000				

Anslag 1:16 Klimatinvesteringar, ap.1 Stöd till klimatinvesteringar

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030	Slutår
Ingående åtaganden	6 481 331	4 506 984	8 000 000				
+ Nya ekonomiska åtaganden	775 584	6 100 000	2 200 000				
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	1 265 993	2 606 984	2 200 000	2 500 000	2 500 000	3 000 000	
- Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år	-1 483 938						2033
- varav infrianden av utestående åtaganden år 0			2 200 000	2 000 000	2 000 000	1 800 000	
Utestående åtaganden vid årets slut	4 506 984	8 000 000	8 000 000				
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	6 500 000	8 000 000	8 000 000				

Anslag 1:21, ap.1 Sociala klimatfonden, elbilspremien

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030	Slutår
Ingående åtaganden			1 100 000	2 040 000			
+ Nya ekonomiska åtaganden		1 100 000	1 370 000				
- Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden			420 000	420 000	420 000	1 210 000	
- Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år							
							2032
- varav infrianden av utestående åtaganden år 0			420 000	420 000	260 000		
Utestående åtaganden vid årets slut		1 100 000	2 050 000				
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam		1 100 000	2 050 000				

**UO 23 Anslag 1:26 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet, ap 5
Civilförsvar - del till Naturvårdsverket**

	Utfall 2025	Prognos 2026	Beräkning 2027	Beräkning 2028	Beräkning 2029	Beräkning 2030	Slutår
Ingående åtaganden	0	0	20 000				
+ Nya åtaganden	0	20 000	75 000				
- Infriade åtaganden	0	0	15 000	60 000	15 000	5 000	
- Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden från tidigare år	0						
							2030
Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden År 0			15 000	3 000	2 000		
Utestående åtaganden vid årets slut	0	20 000	80 000				
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	0	20 000	80 000				